

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
18. APR.
1996

Letnik 51
Štev. 16 (2855)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Kulturni teden koroških Slovencev

od ponedeljka, 22. aprila,
do petka, 26. aprila 1996
v Alte Burg, Gmünd

Glasbeni nastopi, umetniška delavnica, razstave,
filmske predstave, literarna branja, monodrama, ...

Podroben program – str. 10

Vranitzky za ustavno določilo

Diference v slovenski narodni skupnosti na Koroškem okoli novelizacije zveznega zakona o narodnih skupnostih so prav gotovo neprijetno odjeknile po vsej državi. Seveda ni nobenemu zakonu (ali predlogu zanj) dano, da bo šlo vse prijetno svojo pot.

Pet priznanih manjšin in še polovica šeste se je izreklo za ustavno določilo (ali ukrep), v katerem

se država priznava k etnični in kulturni raznolikosti svojega prebivalstva. Na ta način je država obvezana dokazati, da ji je ta raznolikost nekaj vredna in da tudi sama od sebe prispeva za njeno ohranitev.

Kancler Vranitzky je prejšnji teden nedvoumno podprl prevzem določila na ustavni ravni, kar naj bi odločilno vplivalo na zmanjša-

nje diskriminacije do pripadnikov različnih narodnih skupnosti. Prav tako je podčrtal pomen večjega upoštevanja svetov pri oblikovanju manjšinske politike.

Medtem se je oglašil tudi koroški Heimatdienst, ki seveda nasprotuje takemu ukrepu, ker da je »v nasprotju z realnostjo in zavaja v zmotu«, saj po njegovem Avstrija ni »država več narodov«.

Od blizu in daleč so v nedeljo prišli udeleženci partizanske spominske svečanosti v Železni Kapli. Stran 5

Vendar kulturni porazum med Avstrijo in Slovenijo!

Prispevek slovenske manjšine in dežele Koroške h kulturni izmenjavi naj bi bila upoštevana v posebnem dodatnem protokolu. Večletna razprava o sklenitvi kulturnega sporazuma med Avstrijo in Slovenijo se bo očitno le še končala s pozitivnim rezultatom, kot bistven dejavnik pri krepitvi kulturne izmenjave med obema državama, še posebej pa med Slovenijo in Koroško, pa naj bi bili upoštevani tudi koroški Slovenci.

To je slovenskemu ministru za kulturo Janezu Dularju signaliziral kulturni referent dežele Koroške in namestnik deželnega glavarja Michael Ausserwinkler ob njegovem obisku pretekli petek na Koroškem. Spodbudne izjave Ausserwinklerja pomenijo, da je

Avstrija odstopila od svoje doslej zadržane pozicije glede sklenitve takega bilateralnega sporazuma.

Tiskovna služba Urada koroške deželne vlade je s tem v zvezi še sporočila, da za sklenitev bilateralnega sporazuma ne obstajajo več ovire, kajti obe strani da sta – vsaj na politični ravni – že dali svoj pristanek. Ausserwinkler je s tem v zvezi ministru Dularju še sporočil, da s sklenitvijo sporazuma med obema državama soglašata avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky in minister za umetnost Rudolf Scholten.

Glede vloge Koroške v tem sporazumu oz. bilateralnem sodelovanju pa je Ausserwinkler predlagal, da bi sporazum razširili za poseben dodatni protokol, ki naj bi

vseboval »bistven prispevek Koroške kot sosedu«. Glede sodelovanja med Slovenijo in Koroško sta se oba politika zavzela za uresničitev konkretnih projektov. Med drugim sta omenila koroško deželno razstavo leta 1997 v Borovljah, ki naj bi bila po besedah Ausserwinklerja zgrajena na večjezičnosti in bi bili nanjo povabljeni tudi prebivalci Slovenije, nadalje sta podprla tesnejše sodelovanje med gledališnimi hišami v Celovcu oz. Beljaku in Ljubljani oz. v ostali Sloveniji. K poglobitvi sodelovanja med Koroško in Slovenijo pa bi lahko prispevale tudi galerije ter znanstvene ustanove v Sloveniji in na Koroškem. Prav tako se za sodelovanje ponuja široko področje glasbe. I. L.

Oj, tan stoji na lipa

Ziljski žegen, štehanje in prvi rej

Poje
Zbor
„Rož“
Šentjakob

Lajko Mjilavčević
Zborovodja

Pleše AFS „France Marolt“ Ljubljana

Sobota, 27. 4. 96, 20.00
Nedelja, 28. 4. 96, 14.30
Farna dvorana • Šentjakob

PRIREDITELJ: SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ROŽ“

ZSO je lansko leto o reformi manjšinske zakonodaje predlog, da naj bi avstrijski parlament sprejel ustavno določilo, s katerim bi se Avstrija priznala k zgodovinsko zrasli jezikovni, kulturni in etnični raznolikosti. Medtem ko veljavna manjšinska zakonodaja izhaja iz mednarodnega prava oziroma je bila Avstriji od zavezniških sil več ali manj vsiljena (državna pogodba, člen 7), bi s takim ustavnim določilom naša država sama sprejela obvezo, da skrbi za ohranitev svoje jezikovne, kulturne in etnične raznolikosti.

Pomen takega ustavnega določila je v prvi vrsti v tem, da bi se spremenila kultura dialoga med manjšino in večino, saj pojem raznolikosti vključuje obe strani. Le z izboljšanjem vzdušja pa je mogoče doseči tudi formalnopravne spremembe v korist manjšin v državi.

Odmevi na predlog ZSO so izredno pozitivni. Vse v avstrijskem parlamentu zastopane stranke so se do tega pred-

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

Vse večja podpora državnemu določilu

loga izrekle pozitivno. Tudi zvezni kancler dr. Vranitzky je sprejetje takega ustavnega določila podprl. Ne nazadnje temu ne nasprotuje tudi NSKS.

Ce bo avstrijski parlament

resnično sprejel to ustavno določilo, bo s tem storjen velik korak k plodnemu in konstruktivnemu sožitju v deželi in državi.

V tem kontekstu seveda dobiva tudi predlog poslanskih šefov ÖVP in SPÖ, Khola in Kostelke, ki v svojem zakonskem osnutku predlagata okrepitev pomena sosveta, svojo dodatno težo.

Na prihodnjo sejo sosveta, ki bo predvidoma 14. maja, sem povabil tudi oba šefa poslanskih klubov, Kostelko in Khola, naj njej pa naj bi razčistili vse morebitne nesporazume, tako da bi lahko tudi formalno veljavno sprejeli sklep glede ustavnega določila in sprejeli predlog glede večje vloge sosveta.

Upam, da bodo takrat vsi člani sosveta pri seji, ki bi lahko začrta

loga izrekle pozitivno. Tudi zvezni kancler dr. Vranitzky je sprejetje takega ustavnega določila podprl. Ne nazadnje temu ne nasprotuje tudi NSKS.

Svobodnjaki so desetletja ostali postojanka večno

KOMENTAR

Piše dr. Franci Zwitter

40 odvečnih svobodnjaških let

včerajšnjih; njihova ideologija je bila nemškonacionalna, desničarska, pa končno tudi zastarela. Številčni potencial je ostal okrog omenjenih 8 odstotkov. Do sedemdesetih let – od tedaj tudi počasi izumira, vsaj fizično, storaci nacional-socialistično volilstvo – je bila ta stranka edina opozicija, komajda pomembnosti vredna, ker sta veliki stranki, bodisi v koaliciji, bodisi pozneje v absolutni večini, zlahka razpolagali nad dvotretjinsko večino in s tem dominirali parlament in zakonodajo.

Socialdemokrati so še pod Kreiskym podprli moč svobodnjakov z volilno reformo – v zahvalo so jim ti pod Petrom omogočili manjšinsko socialdemokratsko vlado.

Ta taktična Kreiskyjeva poteza se danes kaže za porazno: generacijski skok pri svobod-

njakih, ki se je izkazal pred desetimi leti na innsbruškem svobodnjaškem kongresu in ki je Haiderja privedel do predsednika, je dokazal dvojje: da v svobodnjaški stranki ni prostora za liberalizem (kakor ga je hotel predstavljati Steger) in da Haiderjev populizem v zvezi z nemškim nacionalizmom (kakor pride do izraza pri njegovi odklonitvi Evropske zveze) in trajno koketiranje z nacionalsocialistično preteklostjo (Haiderjev krivovrbski govor) še vedno zagotavlja vsaj potencial od 20 do 25 odstotkov volilcev, posebno še v časih gospodarske krize, ki jo vlada izvaja na hrbtih delovnega prebivalstva.

Vsa uradna izolacija Haiderja in njegove stranke s strani avstrijskih demokratičnih politikov pa tudi od evropskih strank ne bo udušila njegovega vzpona.

In če si predstavljamo, da je verjetno zgolj Haiderjev krivovrbski govor zadržal Schüssla pred koalicijo s tem človekom – ker bi se bil s tem mednarodno tudi sam izoliral – je Haiderjeva in svobodnjaška nevarnost ter nevarnost tretje republike še vedno pred očmi.

Pri tem tudi ne pomaga, da Khol Haiderja vztrajno izključuje iz ustavnega loka Avstrije, ker je ta pojem edinole njegova iznajdba, ki Schüsslu v ničemer ne omogoča koalicijskega sodelovanja z zagovornikom »poštene zaposlitvene politike v tretjem rajhu« in ki Khola tudi ni odvrnila od glasu za desnoskrajna pravnika Braunederja ob glasovanju za tretjega predsednika avstrijskega parlamenta.

ZA TESNEJŠE SODELOVANJE

Minister Dular pri ZSO in SPZ

Minister Janez Dular na pogovoru na sedežu Zveze slovenskih organizacij in Slovenske prosvetne zveze

Dr. Janez Dular (Krščanski demokrati), ki je bil pred nekaj leti minister za Slovence po svetu, je sredi januarja prevzel dolžnosti ministra za kulturo v Sloveniji. Prejšnji teden je uradno obiskal sedeže slovenskih organizacij v Celovcu. Najprej se je srečal s predstavniki KKS in NSKS na kosilu, potem pa še z namestnikom deželnega glavarja in referentom za kulturo dežele Koroške dr. Michaelom Ausserwinklerjem.

Na pogovoru s predstavniki Slovenske prosvetne zveze je tajnik Janko Malle podrobno orisal delovanje SPZ in podčrtal pomen čezmejnega povezovanja s kulturnimi dejavniki iz Slovenije. Dr. Helga Mračnikar je obrazložila delovanje tiskarne, knjigarne in založbe Drava in opozorila na težave finančne narave, ki so nastale po osamosvojitvi Slovenije, kajti v zadnjih letih ni več podpor za založništvo.

Dr. Marjan Sturm, predsednik ZSO, je prikazal politični

položaj koroških Slovencev in razložil prizadevanja za boljši položaj narodne skupnosti. Dr. Dular se je zanimal predvsem za novelizacijo zakona o narodnih skupnostih v Avstriji. Podčrtal je pomen kulturnih kontaktov med koroškimi Slovenci in Slovenijo in zagotovil kar največjo podporo s strani svojega ministrstva. Obrazložil je tudi pomen jezikovnega razsodišča, ki se seveda ne bo ukvarjal s slovnico ali jezikovnimi pravili (za kaj takega obstaja Slovenska akademija znanosti in umetnosti), pač pa z rabo slovenščine v javnosti.

Dr. Dular je postal minister zaradi odstopa njegovega predhodnika Sergija Pelhana, člana Združene liste, ki je izstopila iz vladne koalicije, zato je opozoril na dejstvo, da bodo jeseni volitve, po katerih bodo vladne funkcije nanovo razdeljene.

Po razgovorih na sedežu ZSO je dr. Dular odprl še razstavo Janeza Strleta v Evropski hiši v Celovcu.

KOROŠKI DEŽELNI ZBOR

V deželni koaliciji je pokalo

Koroški vladni dogovor med SPÖ in ÖVP je te dni doživel močno preizkušnjo, stranke so celo mahale s strašilom novih volitev. Vzrok za krizo so različni pogledi na financiranje obnove celovškega mestnega gledališča ter v drugi etapi tudi neuspela reforma deželnega volilnega reda.

Pri gledališču se je zaostri- lo, ker se je deželni glavar Zernatto kot pristojni finančni referent postavil na stališče, da je sto milijonov za popravilo poslopja mestnega gledališča preveč in da naj bi gledališče okoli 36 milijonov za obnovo prispevalo samo. Predsednik socialdemokratov Ausserwinkler je zategadelj Zernattu očital neresnost in celo nesposobnost in potrdil, da SPÖ ne odstopa od načrtovane podpore. V isti sapi je Zernattu zabrusil v obraz, da zavira nekaj-

milijardno investicijo Siemensa v Beljaku. No, medtem se je stvar vsaj zaenkrat polegla. Ne ve pa se, kaj bo prinesla prihodnost?

Pa tudi v zadevi reforme koroškega volilnega reda in samostojnega slovenskega mandata v deželnem zboru se ljudska stranka vse bolj izcimlja kot glavni kamen spotike. VP je napreč odločno proti znižanju procentne klavzule na pet odstotkov in je reformo volilnega reda dvignila na raven koalicijskega vprašanja, ker ni del vladnega dogovora med SP in VP. S tem pa je vsaj za naslednje poldrugo leto odklenalo tudi samostojnemu slovenskemu mandatu. Kot možna oblika manjšinskega zastopstva v deželnem zboru se ponuja tako imenovani Ausserwinklerjev model.

Franc Wakounig

VISOKOZMOGLJIVOSTNA ŽELEZNICA SKOZI ROŽ

Punt se že obrestuje – alternativa ob Vrbskem jezeru

Zanimanje za informacijske večere o železnici skozi Rož je zelo veliko

Ohranitev in razvoj zdravja ter primerne okoljske okolja in kar se da neokrnjene narave ja dandanašnji velika želja prebivalstva. Vendarle je od želje in namere do odločnega ukrepanja dostikrat velik korak, katerega pa ne storijo vsi. V Rožu ga je storila nadstrankarska občanska pobuda »SOS Rettet das Rosental-Rož«, ki se bori proti načrtovani visokozmogljivostni tovorni železnici skozi dolino.

Te dni potekajo v okviru Rožanskega izobraževalnega tedna oz. po novem Rožanske vigredi številne informacijske prireditve o tej načrtovani železnici. Referent je mag. Peter Waldhauser, glasnik in eden od očetov pobude za rešitev Roža, ter občinski odbornik VS Borovlje.

Tako kot pri Cingelcu na Trati, kjer je organiziralo SPD »Borovlje«, so se oz. se bojo na vabilo krajevnih slovenskih prosvetnih društev zbrali občani tudi v Šentjakobu v Rožu, Šentjanžu, Bilčovsu in Ledincah, da bi dobili obsežne informacije o načrtovani železnici, ki na široko ogroža dolino ter njeno okolico.

Med številnimi poslušalci in diskutanti v Borovljah so bili tudi boroveljski župan Krainer, podžupan Schweiger in mestni svetnik Primik.

Evropska mreža

Kot smo v SV že poročali, je visokozmogljivostna železnica del evropskega železniškega tranzitnega omrežja, ki sega od Italije do Moskve in od tam v obsežni azijski gospodarski trg. V Avstriji bo železnica potekala od Dunaja skozi Gradiščeansko in Štajersko ter Koroško do Italije, kjer je železnica »Ponte-bbana« že primerno zgrajena. Nosilec projekta je Hochleistungs-bahn AG, družba, ki jo lahko primerjamo z družbo AS-FINAG za gradnjo avtocest.

Načrti za železnico so bili že izdelani in vse je kazalo, da bosta odkup potrebnih zemljišč in gradnja potekali brezhibno. Pa se je spuntal Rož. V teku dveh let je uspelo zbrati nad 20.000 protestnih podpisov proti železnici in na osnovi študije prometnega strokovnjaka inž. Oismüllerja predložiti tudi alternativni predlog.

Srhljiv scenarij

Načrtovana železnica skozi Rož bi namreč pomenila usoden poseg v naravo: zaradi številnih predorov in galerij ob vznožju Karavank oz. Žingarce bi bili ogroženi dragoceni podzemski rezervoarji pitne vode, nad 170 tovornih vlakov s poprečno hitrostjo 140 kilometrov na uro, pri tem pa še niso všteti osebni vlaki, bi ustvarilo neprekinjeno ropotno kuliso, katere niti najobširnejši protipotni ukrepi ne bi ublažili. Nova trasa bi peljala deloma tik ob vaseh ali pa celo nad njimi, deloma pa bi bilo treba številne domačije tudi podreti. V Žrelcu bi zgradili ogromen železniški terminal in za priključitev tira skozi Rož na tursko železnico bi morali Baško jezero stisniti v železniški obroč, kar bi seveda pomenilo konec turizma v tem delu.

Gradnja železnice skozi Rož, sedanjo traso bi v bistvu povsem opustili, bi stala več kot pet milijard šilingov.

Ob Vrbskem jezeru

Alternativna trasa pa je načrtovana ob Vrbskem jezeru, in sicer naj bi bila speljana podzemno ob avtocesti. To bi pomenilo, da bi sedanjo železniško progo opustili in bi bila tako za turizem na razpolago številna objezerna zemljišča, kjer sedaj vozijo vlaki, pa še železniški promet bi spravili iz občutljivih con. Torej najmanj dve muhi na mah. Zato ni čudno, da je pri županib ob Vrbskem jezeru veliko zanimanje za alternativno traso, kar je se-

veda samo v prid Rožu. Objezerska proga pa bi bila tudi za več kot pol milijarde šilingov cenejša od rožanske.

Zato precej znamenj dopušča upravičeno domnevo, da so tudi na Dunaju in pri deželni vladi spoznali nesmiselnost železnice skozi Rož. Medtem ko je trasa med Gradcem in Celovcem tako rekoč dogovorjena, jo je treba od Celovca do avstrijsko-italijanske meje povsem na novo speljati. Upor Rožanov doslej vendarle ni bil zamen. To je poudaril tudi boroveljski župan Krainer in se iniciativi »SOS-Rož« ter njenemu glasniku Petru Waldhauserju zahvalil za pogumen nastop proti močnim gospodarskim, tehnokratskim in birokratskim lobi-jem.

Franc Wakounig

KLJUB NASPROTNIM TRDITVAM

Tajnika EL sta člana Liberalnega foruma

Vezi med Enotno listo in Liberalnim forumom postajajo vse čvrstje. V ponedeljek je tiskovna vest, da sta tajnika EL Rudi Vouk (politični) in Bernard Sadovnik (operativni) postala člana drugega najvišjega deželnega gremija LiF, petnajstčlanskega »deželnega foruma«, zbudila nemajhno zanimanje politične javnosti.

Rudi Vouk, ki je obenem član predsedstva Narodnega sveta, je v razgovoru za Slovenski vestnik zanikal, da bi s Sadovnikom postal član LiF, ampak je govoril samo o »dolgoročni perspektivi sodelovanja« na podlagi partnerstva in partnerske pogodbe, sklenjene 24. oktobra 1995 med EL in LiF. Namen tega sodelovanja je izboljšati medsebojni informacijski pretok med obema strankama.

Vouk je skušal to sodelovanje predstaviti kot koalicijo med dvema strankama, pri čemer EL naj ne bi igrala le vloge »oknarja«, ampak »partnerja«. Zato tudi ne bo prišlo do konfliktov med partnerjema, ker gre »samo za solidno sodelovanje brez kakršnekoli obveznosti«, obenem pa je ugotovil, da »medsebojne obveznosti izvirajo iz omenjene partnerske pogodbe«. LiF da je potrdil samostojnost in avtonomnost EL, če pa tega ne bo več spoštoval, so pogoji za sodelovanje odpadli. Tako Vouk kot tudi El sta zanikala članstvo v LiF.

Popolnoma nasprotno stališče pa smo dobili od koroškega Liberalnega foruma. Njegov deželni poslovodja Werner Vallery je Slovenskemu vestniku izrecno potrdil, da sta Vouk in Sadovnik postala in sta člana Liberalnega foruma, kajti sicer ne bi mogla biti člana najvišjega

deželnega organa te stranke, deželnega foruma. Pogoji za sedež v tem gremiju pa je po besedah Valleryja članstvo v Liberalnem forumu, ki ga v tej stranki imenujejo pač »partnerstvo«.

EL – podsekcija LiF

Stranka Enotna lista, ki si je na svoj neobstoječi prapor zapisala strankarsko samostojnost in je že samo možnost integracije koroških Slovencev v večinske stranke obsojala kot »izdajstvo« in kot »asimilacijsko politiko«, se sama vse bolj transformira v privesek oz. podsekcijo LiF. Presojo o tem, ali je to »asimilacijska politika in izdajstvo«, prepuščamo drugim. Predvsem bojo to morali storiti člani EL, ki podobno kot pred lanskimi državnoborskimi volitvami, ko je šlo za kandidature K. Smoljeja pri stranki LiF, tudi tokrat niso bili informirani o vstopu njenih dveh tajnikov v drugo stranko in se morajo spoprijazniti z dejstvom, da bojo odslej politiko EL krojili na sedežu LiF. Ihtavo in krčevito zatiranje vodstva EL, da Vouk in Sadovnik nista člana LiF in da gre le za neko partnersko sodelovanje, ni nič drugega kot poskus, da bi po toči pomirilo razburjenje v vrstah EL in s tem rešilo svoje sedeže, kajti dati iz rok še tako skromen »družinski zaklad« je zelo tvegano in vprašljiva stvar.

Sicer pa ima tudi ta razvoj svojo dobro plat: EL namreč potrjuje spoznanje, da brez integracije nima bodočnosti in da je očitno bolje biti podsekcija LiF kot pa brezvplivna skupinica. Ostaja samo še eno vprašanje: Pod krilo katere stranke bo EL smuknila, ko ji bo pri LiF postalo prevroče oz. pretesno? F. W.

SEJEM FREIZEIT / PROSTI ČAS

Vse za prosti čas in svoje štiri stene

Danes dopoldne se je v Celovcu pričel sejem prostega časa in graditeljev stanovanjskih hiš – Freizeit und Hausbauermesse, ki je po besedah ravnatelja sejma dr. Pawlika že dosegel obseg celovškega sejma. To pomeni, da ta vreden sejem sodi med absolutne uspešnice celovške sejemске družbe.

Če si malo podrobneje ogledamo pomen gradnje in prostega časa za narodno gospodarstvo, bomo videli, da ta podvig sejma ni nenavaden. Po statističnih podatkih Avstrije letno izdajo okoli 350 milijard šilingov za oblikovanje prostega časa in podobno visoko vsoto za gradnjo in lepšanje svojih štirih sten, to je domov in hiš. In ta gospodarska panoga se razvija še naprej.

Pri celovški sejemski družbi so si za letošnji vreden sejem namislili kup privlačnih in zanimivih prireditev, da omenimo

samo poskus svetovnega rekorda v avtodromski vožnji, avto-

salon, zdravstvene in lepote ponudbe, turizem, šport. Precejšnje težišče je letos namenjeno konjem, kot nova ponudba pa je na sporedu ohcet po receptih starih vitezov.

Da bi obiskovalcem olajšali obisk, jim je na razpolago sejemski bus, ki redno in brezplačno vozi med parkiriščem na bivšem arealu tovarne Sirius in kolodvorom do severnega vstopa na sejmišče. Zabavišni park pa je od 18. ure dalje brezplačno odprt do druge ure zjutraj.

Na sejmu sodeluje 420 razstavljalcev iz 18 držav, od tega 220 razstavljalcev ponuja svoje storitve pri gradnji in opremljanju hiš. Iz Slovenije prihaja samo en razstavljaletc (Turistična zveza Slovenije), poleg avstrijskih ponudnikov pa so po številu najmočnejši Nemci in Italijani.

Sejem je odprt do nedelje, 21. aprila.

Franc Wakounig

KOROŠKA-FURLANIJA JULIJSKA KRAJINA

Programi EU krepijo sodelovanje med sosedama

Predsednika vlad podpisala pogodbo o bilateralnem sodelovanju – Pašne pravice zilijskih kmetov čez mejo bodo podaljšane do leta 2011 – Podpora kandidaturi treh dežel za zimske olimpijske igre 2006 ob tromeji

Podpis bilateralne pogodbe o tesnejšem medregionalnem sodelovanju je bila glavna točka uradnega srečanja vladnih šefov Koroške in Furlanije-Julijske krajine Christofa Zernatta in Sergia Cecotti, pretekli petek na Mokrinah ob italijansko-koroški meji. Pogodba, ki tokrat naj ne bi ostala le kos papirja, je osnova za tesnejše sodelovanje obeh dežel na področjih gospodarstva, kulture, izobraževanja in turizma, financiranja skupnih projektov pa naj bi potekalo v okviru programa Evropske unije Interreg II, sta na novinarski konferenci poudarila Zernatto in Cecotti.

Oba predsednika vlad sta nadalje sporočila, da sta vladni delegaciji poleg projektov v okviru Interreg II obravnavali še druge konkretne teme kot vprašanje zaščite oz. obseg izkoriščanja vodnih rezerv v Karnijskih alpah, razširitev smučarskega centra Mokrine na italijanske strani, vprašanje pašnih pravic na italijanski strani meje za zilijske kmete in skupno kandidaturo Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slovenije za organizacijo Zimskih olimpijskih iger leta 2006 na tromeji Avstrija-Slovenija-Italija.

Šefa vlad Furlanije-Julijske krajine in Koroške Sergio Cecotti (v sredini) in Christof Zernatto sta na Mokrinah podpisala bilateralni dogovor o tesnejšem sodelovanju obeh dežel v okviru programa Interreg II.

skih iger leta 2006 na tromeji Avstrija-Slovenija-Italija.

Glede pašnih pravic za zilijske kmete onstran državne meje – tozadevne pogodbe, sklenjene leta 1950, se iztekajo prav letos – je vladni šef Cecotti zagotovil, da je pristojna uprava v Vidmu že pripravila novo pogodbo, katero pa mora odobriti še furlanski kmetijski zavod. Cecotti je s tem v zvezi menil, da pričakuje pozitivno rešitev tega vprašanja, nova pogodba pa naj bi veljala do leta 2011. Dodal je še, da je dežela F-Jk za zagotovitev pašnih pravic zilijskim kmetom morala spremeniti zakonodajo, ker je le-ta prepovedala gospodarsko koriščenje gozdnih pašnih površin.

Glede vodnih rezerv v Karnijskih alpah sta vladna šefa Zernatto in Cecotti soglašala v tem, da mora pristojnost nad vodnim bogastvom ostati regionalna oz. nacionalna pristojnost, Zernatto je k temu še dodal, da bo Koroška pri tem vprašanju vztrajala na stališču, da o avstrijskih vodnih rezervah na evropski ravni ne morejo odločati brez pristanka Avstrije. Na bilateralni ravni bo

glede tega vprašanja ustanovljena posebna mešana komisija, sestavljena iz uradnikov in strokovnjakov, ki bo v prihodnosti koordinirala ukrepe v tem občutljivem vprašanju.

V zvezi s skupno kandidaturo Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slovenije za organizacijo ZOI leta 2006 ob tromeji pa sta politika na Mokrinah podpisala poseben dokument, v katerem obe vladi izražata svojo podporo za kandidaturo, skupno s Slovenijo. Zernatto je s tem v zvezi napovedal, da bo Koroška še v

prihodnjih dneh skušala dobiti podporo s strani dunajske vlade in Avstrijskega olimpijskega komiteja (ÖIC), Cecotti pa je napovedal posredovanje vlade dežele F-Jk pri rimski vladi in pri CONI-ju.

V vse nadaljnje korake pa bo seveda vključena tudi Slovenija, ki prav tako podpira projekt skupnih »Iger brez meja«, sta poudarila predsednika obeh deželnih vlad.

Glede projekta razširitve smučarskega centra Mokrine na italijanski strani sta predsednik Cecotti in njegov namestnik Cristiano Degano signalizirala resen interes italijanske strani za realizacijo še dalj časa obstoječih načrtov, ki predvidevajo tudi povezavo s smučarskim centrom na koroški strani. Cecotti je povedal, da sta v razpravi dve varianti: šest kilometrov dolga kabinska žičnica iz Tabelj (Pontebba) ali tri kilometre dolga žičnica iz Studene Bassa. Konkretno odločitev o tem, katera varianta bo dobila prednost, je šef vlade F-Jk napovedal za konec maja po pogovorih s župani iz te regije.

Šefa obeh deželnih vlad sta na novinarski konferenci še napovedala, da bo po treh letih mirovanja spet zaživel kontakti komite med obema deželama, kot že obstaja med Koroško in Slovenijo. Na vprašanje, ali bo v bližnji prihodnosti prišlo tudi do tristranskega srečanja, je Zernatto odgovoril, da ga ne izključuje, napovedal pa je srečanje s slovenskim premierom Drnovškom. Določiti je treba le še termin, je dodal koroški deželni glavar.

Ivan Lukan

SLOVENSKO PRIBLIŽEVANJE EU

Državni zbor sprejel špansko pobudo

Prejšnji četrtek je slovenski parlament izglasoval t.i. špansko pobudo za vključitev Slovenije v pridruženo članstvo Evropske unije. Obširno debato o tej problematiki je začel že pred veliko nočjo, vendar so si bila mnenja v strankah tako različna, da se je raztegnila čez praznike. Španska pobuda je nastala v lanskem oktobru na ministrski konferenci držav članic Evropske unije, kateri je tedaj predsedovala Španija. Namen pobude je bil določiti kriterije in časovne roke za slovensko prilagajanje evropskim standardom na področju lastninske zakonodaje ali konkretne pravice do nakupa nepremičnin. Vzводи za to pobudo pa so bili predvsem v italijanskem vztrajanju za vračanje nekdanje lastnine italijanskim optantom na slovenski obali in Istri, zaradi česar je kot ustanovna članica EU zavirala podpis asociacijskega sporazuma s Slovenijo.

Državni zbor je končno dal pristanek na pogoje španske pobude. Ti pa niso tako nenevarni za slovenske nacionalne

Glavna zagovornika slovenskega vstopanja v EU: zunanji minister Zoran Thaler in premier Janez Drnovšek

interese, predvsem pa ne za obalno področje, kjer imajo največji interes prav Italijani. Mnogi poslanci iz opozicijskih strank so opozarjali, da je cena, ki jo mora Slovenija plačati za italijanski umik veta, previsoka, in izražali dvome, ali se bo Italija do vključitve v polnopravno članstvo Slovenije zado-

voljila le s prilagoditvijo zakonodaje po španski pobudi. V njej je namreč rečeno, da imajo pravico do nakupa nepremičnin vsi tisti državljani EU, ki so imeli v Sloveniji stalno bivališče vsaj tri leta. To določilo naj bi začelo veljati dve leti po sprejetju v pridruženo članstvo. Druga stopnja pa je popolna

Ker pa pravica do nakupa nepremičnin ne bo veljala samo za Italijane, ampak seveda tudi za Avstrijce, ki imajo precejšnje apetite po štajerski zemlji, je zanimiva izjava mariborskega naslovnega škofa prof. dr. Vekoslava Grmiča:

Dr. Vekoslav Grmič

»Če je res, da bodo po tako imenovanem španskem predlogu nakupovalno pravico imeli vsi, ki so kdajkoli tri leta živeli na ozemlju Republike Slovenije, potem bo na Štajer-

skem takoj med pet in deset tisoč aspirantov, če upoštevamo, da je bilo pred vojno tam nekaj deset tisoč Nemcev oziroma nemčurjev, ki so po letu 1945 pobegnili ali bili izseljeni. Na Štajerskem menimo, da se germanski lobi skriva za italijanskimi zahtevami, saj od španskega predloga ne bodo imeli koristi le optanti, marveč tudi številčno močnejši folksdojčerji na Štajerskem in Koroškem.«

sprostitve prodaje nepremičnin državljanom članic EU, ta pa bi predvidoma začela veljati čez šest let. Negodovanje je bilo slišati tudi zaradi izjemnosti pogojev v španski pobudi, ki so za Slovenijo mnogo strožji kot pa so bili za ostale že pridružene vzhodne in srednjeevropske države. Ker pa iz

pristanka sledi tudi sprememba ustavnega 68. člena, ki je doslej prepovedoval prodajo zemlje tujcem, pa se bo prihodnja debata vrtela verjetno okrog zaščitnega zakona za obalni pas, kar so nekateri poslanci že napovedali.

Jože Rovšek

PARTIZANSKA SPOMINSKA SVEČANOST V ŽELEZNI KAPLI

Prizadevajmo se za mir, dokler je še čas za to!

Lovski pevski zbor iz Železne Kapla

V nedeljo je Zveza koroških partizanov na pokopališču v Železni Kapli pri spomeniku, kjer počiva 120 borcev proti nacističnemu nasilju in 34 domačih žrtev, izvedla spominsko svečanost ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta. Svečanost je imela še drugo, nič manj pomembno zgodovinsko dimenzijo: na isti dan pred 54 leti, 14. aprila 1942, so nacisti začeli z načrtnim pregonom koroških Slovencev, z etničnim čiščenjem po koroško.

Predsednik kapelškega krajevnega odbora zveze partizanov Peter Kuhar je na začetku poudaril pomen partizanske borbe na Koroškem kot edinstvene na ozemlju Hitlerjevega rajha in spomnil na omahovanje takratnih zaveznških diplomatov, ki so se zaman trudili, da bi s pogajanjem preprečili drugo svetovno vojno, dokler se ni nad Judi zgodil največji zločin in je hitlerjanski škorenj pregazil domala vso Evropo, od Poljske do Francije, od Jugoslavije do Nizozemske.

Na Koroškem je veljalo geslo »Macht mir das Land deutsch« in ravno pred 54 leti se je začel pregon slovenskih družin z njihovih domov. Iz kapelške občine so morali v tuji no Brečkovi, Stoparjevi, Belfelnovi, Smrtnikovi, Irsovi in drugi.

Takrat so se koroški Slovenci uprli in se z najenostavnejšim lovskim orožjem postavili zoper do zob oboroženega okupatorja. Kuhar se je posebej zahvalil slovenskim kmetijam, ki so takrat skozi tri leta prehranjevala domačo partizansko vojsko, spomnil se je Hojnikovih in Peršmanovih, ki so jih nacisti pobili na domu, in vseh, ki so bili odpeljani v taborišča in izseljenstvo.

Kritiziral pa je Kuhar tiste kroge, ki koroški partizanski boj tudi danes hočejo izmaličiti in ga spraviti v slabo luč, pa čeprav je Avstriji zagotovil suverenost in neodvisnost, ko-

Dr. Marjan Sturm

roškim Slovincem pa člen 7. Kajti ta težka zgodovina je skupna last nas vseh.

Slavnostni govornik, predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm je uvodoma spomnil na obletnico izseljevanja koroških Slovencev in s tem na vzročno povezavo med pregonom in partizanskim uporom. Omenil je povojno poročilo kapelškega žandarmerijskega komandanta, ki to potrjuje, saj ugotavlja, da sta prav pregon koroških Slovencev in gestapovski teror pobudila avstrijsko uporniško gibanje. V kapelški okolici je nad 97 odstotkov prebivalstva sodelovalo v upor.

Nacisti so aprila 1942 izseljevali ljudi zato, ker so bili koroški Slovenci, je dejal Sturm in spomnil na pripadnike drugih narodov, ki so se na Koroškem borili proti nacizmu, spomnil na narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta, Karla Prušnika-Gašperja, na Peršmanovo in Hojnikovo družino, ki so ju pobili doma, ter na partizanko Malko Oraže, ki jo je leta 1946 ustrelil angleški vojak.

Dostojen spomin na žrtve, je dejal govornik, pa je hkrati tudi opomin živčim, da je le politika sožitja, miru in konstruktivnega sodelovanja podlaga za to,

da se kaj takega ne ponovi več. Ravno v današnjem času, ko se narodnostni konflikti spet spreobračajo v krvave obračune, je še posebej pomembno, da se borimo za mir, ko je za to še čas. Tukaj pokopani borci so morali prijeti za orožje, ker je bila to edina možnost za ohranitev človeškega dostojanstva in miru. Spomin nanje pa je tudi obveza za krepitev sožitja, demokracije, tolerance in skupnosti med nami samimi, med večino in manjšino. Kajti v koroškem odporniškem gibanju kot močni antifašistični aliansi so sodelovali pripadniki različnih narodov. Ta aliansa ljudi dobre volje pa je potrebna tudi danes, ne glede na narodnostno pripadnost.

V imenu EL Železne Kapla je spregovoril njen občinski odbornik Franc Jožef Smrtnik in naglasil pravilnost takih spominskih svečanosti, kajti vsi, ki so bili umorjeni, so morali dati življenje zato, ker so bili Slovenci. Glede na današnji manjšinski položaj je zavrnil koncepte, ki hočejo narodno skupnost zreducirati na turistično atrakcijo, večinskim strankam pa je očital, da jim slovenski glasovi služijo samo za ohranjanje pozicij, za slovenščino pa da jim je malo mar. Pri tem je Smrtnik naglasil dolžnost vseh za ohranitev slovenščine.

V imenu zveze kacetnikov je spregovoril Gernot Nischelwitzer in kritično pripomnil, da na Koroškem še noben politik ni javno obsodil etničnega čiščenja pred 54 leti in da pozabljajo, da je prav slovenski partizanski upor, ki ga skušajo očrniti, Avstriji prinesel neodvisnost.

Spominsko svečanost so oplešali Lovski pevski zbor iz Železne Kaple pod vodstvom Jozija Starca, recitatorji Pepi Oraže, Mirko Kelih, Irena Klinar in drugi, kaplan Thaler pa je blagoslovil partizanski spomenik in skupni grob Peršmanove družine.

Franc Wakounig

OTROŠKI VRTEC V BOROV LJAH

Končno dvojezična skupina?

Želja po dvojezični oskrbi in takšni skupini v enem od obeh boroveljskih otroških vrtcev obstaja že dolgo in upravičeno. To je med drugim pred leti dokazala podpisna akcija SPD »Borovlje« za dvojezično skupino, Volilna skupnost pa je to zahtevo občanov vnesla v občinski svet. Takratna pobuda se je samo za las izjalovila, ker je predvidena vzgojiteljica zaradi nejasnosti v zvezi z vodenjem skupine odpovedala že dogovorjeno službo v občinskem vrtcu.

Na pretekli občinski seji je odbornik VS Borovlje Peter Waldhauser ponovno vložil

predlog po vzpostavitvi dvojezične skupine v enem od boroveljskih otroških vrtcev in se zavzel za javni razpis mesta dvojezične vzgojiteljice. Predlog je med drugim utemeljil z rastočo potrebo po takšni skupini, hkrati pa je opozoril na zagotovitev urada zveznega kanclerstva, da prevzame stroške za dvojezično vzgojiteljico. Na možnost za vpis v dvojezično skupino da je treba starše ustrezno opozoriti, med drugim z opozorilom na prijavnem formularju, je v predlogu poudaril zastopnik Volilne skupnosti.

W. F.

PRI JOKLNU / BIERJOKL OD 10.00 DO 24.00

Iščemo

Za okrepitev našega teama iščemo angažirano oz. angažiranega natakara oz. natakario. Nudimo prijetno vzdušje in dobro plačo! Znanje obeh deželnih jezikov je potrebno. Javite se v lokalu ali po telefonu 0 46 3/51 45 61.

PRI JOKLNU / BIERJOKL OD 10.00 DO 24.00

Vaš slovenski kotiček v Celovcu!

Nudimo Vam domače in slovenske specialitete ter vina. Zdaj tudi v prijetni atmosferi na dvorišču v centru Celovca.

Veselim se Vašega obiska!

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na tradicionalno majniško potovanje

Španija

Barcelona – Pamplona – Grenoble

od 19. do 27. maja 1996

Celovec – Verona – San Remo – Arles – Camarque – Barcelona – Montserrat – Zaragoza – Pamplona – Biarritz – Lurd – Toulouse – Nimes – Grenoble – Ženeva – Zürich – Feldkirch – Lienz – Celovec

Ogled številnih mest in zanimivosti

Cena: (8 polpenzionov, davki, cestnine, vodiči, moderen Sienčnikov avtobus) 7.600 šil. Doplačilo za enoposteljno sobo 1.680 šil.

Za organizacijo potovanja Milka Kokot, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec, telefon 0 46 3/51 43 00-40

Z NAMI NA DOPUST V ISTRO

Vaš partner za transport + turizem

SIENČNIK

A-9141 DOBRILA VAS, Telefon 0 42 36/20 10-0

Dopusti v UMAGU
tedenski aranžmaji

od 26. 5. do 15. 9. 1996

pavšalna cena s polpenzionom

od šil. 1.540,- naprej

12. MAJ:

Materinski dan

vožnja in kosilo

šil. 320,-

Rožeška galerija Marije Šikoronja je preteklo soboto presenetila z impresivno razstavo in hkrati predstavitev knjige – likovne monografije – znanega koroškega slikarja Huga Wulza Schwarzer Flügel Schlag/Črni fofot. Umetnik, po rodu Beljačan, sedaj pa živi in deluje v Goričah pri Šentjakobu, je med kulturno publiko dobro znan in tudi zelo priljubljen – za šentjakobski zbor »Rož« je poslikal sceno za znameniti koncert štirih maš – in temu primeren je bil tudi odziv na predstavo in razstavo. V prostorih galerije je tokrat predstavil 36 svojih stvaritev, večinoma v mešani tehniki na platnu in papirju. Vse slike so brez naslova, kar daje obiskovalcem možnost razlage po svoje. Slike so zelo impresivne, motivika je povezana z naravo, predvsem z živimi bitji, z živalmi, človekom in njegovo bitjo. Knjiga je pravi biser. Salzburška galerija Weihergut

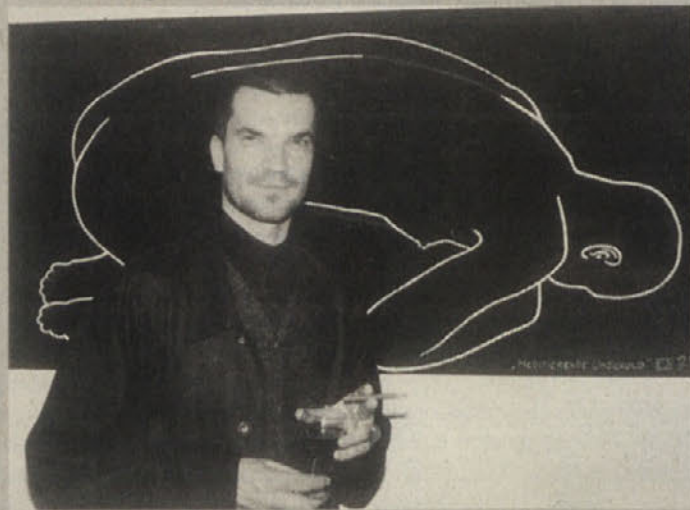
jo je založila v tisoč izvodih, vse so oštevilčene in od slikarja podpisane. Dodatno k temu so na voljo tudi v lesenih škatlah – kasetah, katerih sprednje strani so poslikane in so tako vsaka zase unikat in samostojno umetniško delo.

Tudi predstavitev je bila zelo posrečena. Nobenih govorov, umetniških ocen in recenzij, pač pa umetnik med obiskovalci, pripravljen na pogovor z njimi. Največ pa so govorile same razstavljene slike in knjige. Z velikim estetskim občutkom je knjiga prepletena tudi s teksti pesnika Gustava Januša, slikarjevega šentjakobskega sodobnika, v prevodu Petra Handkeja.

Razstava je seveda tudi prodajna. Posamezna umetniška dela stanejo od 3.500 do 44.000 šil., gola knjiga 240, v leseni škatli pa 2.500 šilingov. Odprta bo do 12. maja ob običajnem galerijskem času, drugo polovico tedna v popoldansko-večernih urah. J.R.

GALERIJA PRI JOKLNU

Fotografije in objekti

Drago Valentini: »Meditierende Unschuld«

Kulturno društvo Pri Joklnu je pretekli petek predstavilo mladega južnokoroškega umetnika-autodidakta Draga Valentinija. Poleg literarnih večerov in drugih kulturnih prireditev v gostišču Jokl galerija v prvem nadstropju nudi predvsem še neznanim umetnikom/umetnicam možnost, da se predstavijo širši javnosti. Mladi umetnik se je začel ukvarjati z umetnostjo pred nekaj leti, zanima pa ga predvsem fotografija, delo z naravnimi materiali (les, tkanine)

in slikanje v akril tehniki na platno in blago. Fotografira pa najraje motive iz bogate narave: vodo z rastlinami skozi steklo, star razjeden les, marmor, kamenje, ki predstavljajo simboliko nastajanja, spreminjanja, obnavljanja. V središču njegovega umetniškega ustvarjanja je komunikacija in povezanost med materialno (horizontalna raven) in duhovno eksistenco (vertikalna raven). Razstavo si lahko ogledate do 27. aprila ob ponedeljku do petka. m. š.

KOCERTNI PROJEKT MEPZ »ROŽ«

»Oj, tan stoji na lipa...«

Po uspešnih koncertih MePZ Rož »Pesmi ponižanih narodov« (44 nastopov!) po vsej Koroški in tudi v nemških krajih, bodo pevke in pevci skupno z akademsko folklorno skupino »France Marolt« iz Ljubljane 27. aprila v Šentjakobu, v farni dvorani, ob 20. uri v koncertni in plesni obliki prikazali ljudsko kulturno življenje Ziljanov.

Idejo za ta projekt je imel dolgoletni pevovodja Lajko Milisavljevič, z delom pa je pričel pred dvema letoma, lani septembra pa so se skupno z zborom odločili, da ta projekt, ki prikazuje ljudsko kulturo spodnjih Ziljanov, tudi realizirajo.

Izvedli bodo približno 20 pesmi (ziljski žegen, štehvanje

Zborovodja Lajko Milisavljevič

in prvi rej), ki jih je zbral in (napeve) zapisal Lajko Milisavljevič, besedilo je (marsikaj no-

vega) prispeval Niko Kriegl, pesmi pa je glasbeno priredil Samo Vremšak.

Abstraktno in preprosto sceno je oblikoval domačin Marjan Sticker, prikazuje pa dilemo med starim in modernim svetom. Likovno podobo pa je prispevala umetnica Snežana Višnjič. Na koncertu namenjajo predvajati tudi nekaj zvočnih posnetkov ljudskega petja pri žegnu, plese pa bo izvajala skupina »France Marolt«. Spored bo v domačem ziljskem narečju povezovala Marica Sima-Wiegele. Na voljo pa bo tudi brošura o tem koncertnem projektu iz polpretekle ljudske kulturne zakladnice Ziljanov.

Mirko Štukelj

NOVA PARTLIJEVA POVEST

»Dupleška mornarica«

nem mestu Slovenije ter razvil teorijo o Dupleku kot možnem državnem središču, sklicujoč se na veselo naravo Duplečanov, ki menda premorejo tudi svojo mornarico, mu je v podporo njegovim »prizadevanjem« neka ženska poslala pismo s 40 priloženimi podpisi. Poleg tega je dejal, da mu status humorista tudi v politiki lajša delo, saj si lahko privoščijo marsikatero pikro na račun dogajanj in dejavnikov brez občutnih posledic.

Knjigo Dupleška mornarica je pisal tri vikende. Gre za mladinsko veseljaško povest z dogajanjem v bližini Maribora, na začetku Slovenskih gor, kjer ob reki Dravi ležita Zgornji in Spodnji Duplek. Nekdaj pogostejše poplave so prisilile domačine k uporabi raznih plovil, pri tem pa so bili še posebej ustvarjalni mladostniki.

Humorist Partljič je v povezavi s tem govoril tudi o vlogi reke Drave v starih časih, ko je bila še hitra, ozka reka brez jezov, po kateri so brzeli splavi, natovorjeni z vsem mogočim. V Vuženici so imeli ob obilju lesa s Pohorja nekdanj ladjedel-

nico, rečni monarji pa so bili izredno pomembni tudi v okolici Ptuja. Obstajajo še načrti za zgraditev prekopa s pretočnimi zapornicami, s katerimi so želeli tok reke Drave iz Maribora obrniti nazaj proti nekdanji Avstro-Ogrski.

O pisateljevanju kot poklicu je Partljič menil, da se od njega v slovenskih razmerah ne bi dalo normalno živeti ali pa sploh ne. Malo za šalo malo zares je opisal odnos do knjig in pisateljskega poklica. Ko je izšla Dupleška mornarica je kot po običaju dobil deset avtorskih izvodov in takoj kupil od založniške še deset izvodov za prijatelje in znance. Vendar pa ljudje, s katerimi se srečuje v bivalnem okolju, običajno menijo, da jim prav tako pripada izvod zastonj. »Tega, da bi vsak dan kupil deset izvodov knjig, pa si kljub poslanski plači ne morem privoščiti,« je v šali komentiral Partljič in dodal: »Kako bi bilo, če bi šel k svojemu mesarju in mu povedal, da doma nimamo več zrezkov?«

Samo Šave

GORICA – ITALIJA

11. Film Video Monitor

sosedi neznanci, ampak globalna komunikacija v prostoru, v katerem so Slovenci organsko prisotni: Evropa in svet. Za najprimernejše teme naslednjih Monitorjev se zato ponujajo raziskovanja in prikazovanja realnosti, ki še niso vraščene v skupno zavest, ki so celo primerljive s slovensko stvarnostjo, pa čeprav z njo niso povezane; to so manjše, a ne nujno manjšinske filmvideo realnosti.

Letošnji 11. Film Video Monitor z eni strani gleda na obdobje velikih filmskih koprodukcij, ki so pred nekaj desetletji v Gorici izostrile tehnično filmsko znanje cele gener-

acije; kot način delanja filmov postajajo koprodukcije z združenim Evropo tudi za Slovence ponovno aktualne.

Z druge strani 11. Film Video Monitor uvaja v pojem filmvideo tisto, kar je zaenkrat še področje računalniških iniciativ: oblikovanje statičnih ali animiranih web strani, ki se v načinih globalne komunikacije Interneta in v novih oblikah razslojenih vizualnih projektov vendarle prikazujejo na (računalniškem) ekranu in postavljajo izziv ustaljenim in splošno sprejetim praksam filma, televizije in videa, povzemamo iz tiskovne izjave programskega direktorja Aleša Doktoriča.

»V Gorici je bila leta 1981 prva retrospektiva slovenskega filma z naslovom Slovenski film 1945–1981 Cinema sloveno. Sledile so ji premier-ske predstavitve vseh slovenskih filmov. Od leta 1986 dalje je Film Video Monitor v sklenjeni obliki predstavljal slovenski in italijanski javnosti filmske slike na platnu in elektronske podobe na malem zaslonu, tako kot so se oblikovale v Sloveniji in njenem zamejstvu.

Lanski 10. Film Video Monitor je področje raziskave razprl na film slovenskih izseljencev v Argentini in ZDA, nakazal pa je tudi pot v bodoče. Osnovni smisel in zanimivost malega festivala ni več prebijanje zidu, grajenje mostu med

MITTERER TRETJIČ NA RADIŠAH

Predstava življenjskih usod

Radiška igralska skupina se je z zadnjo uprizoritvijo že tretjič lotila teksta tirolskega dramatika Felixa Mittererja. Po igrah »Domov« in »Munde« v preteklih letih smo v soboto videli tri enodejanke pod skupnim naslovom Obiski, in sicer Odstavitev, Zločinka in Pšenica na avtocesti. Vse tri zgodbe so iz družbenega obrobja in prav zato subtilne, psihološko in vsebinsko zelo aktualne.

Režiser Nuži Wieser je imel tokrat res srečno roko. Tako z izbiro tekstov kot tudi interpretov. Uглаšeni so mu bili tudi ostali sodelavci: scenarist Milan Hrast, osvetljevalec Niko Wieser, odrski tehnik Hannes Tolmaier. Enodejanke je v slovenščino prevedel Tomaž Ogris. Z izjemo nekaj nerodnosti (Jahresring-obroč = letnica, telefonska knjiga = tel. imenik) je besedilo dobro, urejeno in sodi v slovensko dramsko zakladnico. Tudi aktualiziran je. Vneseni so domači kraji (Sandwirt, Rožanska cesta itd.).

V prvi enodejanki se je zgodil »veliki radiški debut«. Prvič je v igri nastopil znani politik in aktivist Ludvig Ogris. Zdaj po upokojitvi ima menda več časa, če pa bi že preje vedel, da bo pod reflektorji tako uspešen, najbrž ne bi čakal tako dolgo. Igral je vlogo odstavljenega v domu za stare. Imel je angažiran tekst, ki mu je očitno zelo ustrezal, zato ga je odigral življenjsko in prepričljivo. Njegova soigralka v vlogi snaha Justa Pisjak je ustrezno odigrala nezaiterirano obiskovalko odpisanega starca.

Odstavljenega očeta je prepričljivo zaigral Ludvig Ogris

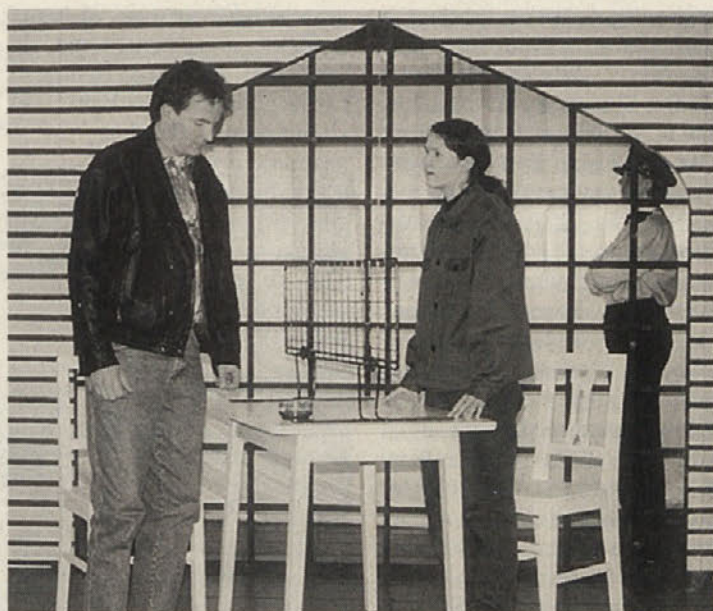
Dramsko zelo močna je »Zločinka«, druga enodejanka. Igrata jo Jasmina Ogris in Martin Ogris. On obišče njo v zaporu, v katerem ona prestaja kazen po poskusu uboja njega z nožem. Težka, turobna tematika, v kateri Mitterer odlično psihološko obdela odnos med spoloma, njune zadolžitve in vzroke za tako grobo razrešitev konflikta. Čeprav je dejanje skoraj izključno statično, pogovor dveh preko jetniške mreže in ob straži, pa besedilo pritegne in opravi vse. Res pa je, da je bila interpretacija dobra.

Tomi Rogaunig in Leni Ogris sta spretno odigrala zadnjo enodejanko z nekoliko nenavadnim naslovom Pšenica na avtocesti. Gre za problem uničevanja rodovitnih polj zaradi gradnje kolosalne infra-

strukture. Kmetu, navajenemu uživati ob pogledu na valovanje žita, se pri tem »utrga« in ko na avtocesto navozi gnoj, ob odprtju prometnice seje žito, zmerja politike – svojega zeta pa zato, ker mu je domačijo spremenil v turistični objekt, udari s palico po glavi – ga spravijo v norišnico. Ob obisku njegove hčerke se razplete vsa tragična zgodba z nekoliko svetlejšo družinsko perspektivo.

Na Radišah so bili po predstavi vsi zadovoljni. Tudi zaradi tega, ker je bila predstava vsebinsko tako bogata. Prav bi bilo, da bi Nužijeva skupina nastopila tudi na drugih odrih. To dovoljuje tudi tehnika in scena, ki je lahko prestavljiva in ne zahteva velikih odrov.

Jože Rovšek

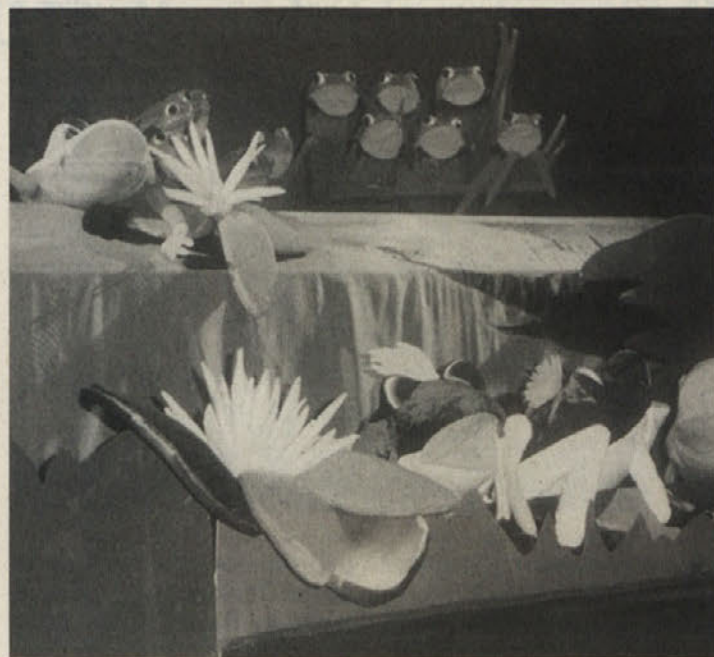
Ob obisku moža (Martin Ogris) pri »zločinki« (Jasmina Ogris)

Komu se ne bi zmešalo? Tomi Rogaunig in Leni Ogris

ŠMIHEL

Ali žaba lahko leti?

Po predlogi Lenčke Kupperjeve je tekst priredil režiser Marjan Bevk in v Šmihelu ustvaril pravo malo lutkovno umetnino. Bila je to ena najlepših lutkovnih igranic, ki sem jih videla zadnje čase. Lepe lutke, za katere je osnutek napravila Blejčanka Marina Bačar, za glasbeno opremo je poskrbel trenutno eden najboljših slovenskih »gledaliških« glasbenikov Aldo Kumar, seveda odlična režija in pa zagnani mladi lutkarji so ustvarili odrsko fantazijo za veliko in malo.

Žabon je bil v vsej svoji domišljavosti tako prisrčen, da bi mu človek iz srca želel zmožnost letenja. Pa – žaba mora plačati za svoje visokoleteče načrte, počti in morala iz tega sledi, da ostanimo raje na tleh, kjer je varneje. Motiv je prastar in znan tudi iz drugih pravljic – kljub temu, da se tu in tam kakšni žabi posreči, da se dvigne nad poprečje. Ampak običajno gre to s trdim delom in ne z domišljavostjo ...

Na predstavi pa je bila opazna tudi povečana skrb za jezik: mladi igralci so se izognili jezikovni nejasnosti, šušljanju in bili opazno boljši kot še pred dvema letoma. Igrali so Danijel Budin, Emanuel Čebul, Katrin Čebul, Gabrijel Krajger, Ro-

man Krajger, Marko Kumer, Niko Kumer, Andreja Trap, Franci Wrolich, Martina Wrolich in Romana Opetnik. Osnutek za sceno je prav tako delo Marine Bačar, sceno pa je izdelal Pep Trap.

S. W.

Grče z Barja in koprena

V celovski Evropski hiši je na ogled razstava del slovenskega kiparja in slikarja Jerneja Strleta. Razstavo je v petek 12. aprila, ob delovnem obisku na Koroškem odprl slovenski minister za kulturo Janez Dular.

Jernej Strle se je v slovenski likovni in umetniško-oblikovalni srenji pojavil pred leti s kipi iz barjanskega hrasta. Pojavil se je, in se obdržal, kar za samouka ni kar tako samoumevno. Strle je težaški delavec, kipe in skulpture v pravem pomenu besede izklesane in izoblikovane iz materije starih hrastov, ki jih je iztrgal, otel iz večnega sna in pod-

zemske teme ljubljanskega barja ter njegovih tisočletnih o prastarih sledovih človeške civilizacije.

Minister Dular je pri otvoritvi dejal, da je ta razstava plemenito nadaljevanje kulturnega sodelovanja med Koroško in Slovenijo.

Odprtja razstave, ki so jo organizirali generalni slovenski konzulat ter SPZ in KKZ, so se udeležili še vodja deželnega urada Sladko, rektor univerze Dörfler, predsednik ZSO Marjan Sturm, škofijski kancler Krištof, zastopniki Slovensko-avstrijske družbe in drugi. Glasbeni okvir pa so prispevali Kamniški koledniki.

Franc Wakounig

DNEVNIŠKI ZAPISI VALERIJE PERGER

»Tudi to je slovensko Porabje«

P ravzaprav ne gre za pravi dnevnik, prej za ponatis posameznih datumsko označenih časopisnih prispevkov, objavljenih, če prav sklepam z eno izjemo, v Delu, sicer pa v Porabju (štirinajstdnevniku Zveze Slovencev na Madžarskem, ki izhaja v Monoštru). Gre za 17 zelo čustveno obarvanih opisov porabskih razmer in ljudi, ki jih je zapisovalka neposredno doživljala med svojim težakim delom pedagoške svetovalke slovenskega zavoda za šolstvo za slovenske šole v Porabju. Vsakdo, ki količkaj pozna delovne razmere na treh šolah s poukom slovenščine in kdaj le že tudi v slovenščini (Gornji Senik, Števanovci, Monošter), bo vedel, da v resnici terjajo že skoraj nadčloveško voljo in vztrajnost že zaradi dejstva, da se porabski Slovenci svojo materinščino, če ji torej sploh še lahko tako rečemo, pričnejo učiti v otroškem vrtcu ali v šoli. Godi se jim torej podobno kot veliki večini Lužičkih Srbov in čedalje po-

gosteje tudi koroškim rojakom.

Tako seveda pridemo do vprašanja, kakšni so ti siloviti raznarodovalni pritiski, ki slovenskega Porabca nazadnje privedejo do tega, da se odpove slovenstvu in državljanstvu postane Madžar, ali pa vsaj hoče biti Vend. Valerija Perger jih po vrsti razkriva z lastnim razčlenjanjem in razmišljanjem ali s pomočjo svojih porabskih sodelavcev. Osvetli jih kot zgodovinske – dejstvo, da z matičnim narodom nikoli niso živeli v isti državi – gospodarske in socialne – skrajna nezaposlenost in revščina, oboje pa odseljevanje – in kot družbene – premalo narodne zavesti zaradi spleta in stopnje-

vanja vseh naštetih okoliščin, ki se jim nazadnje pridruži še dejstvo, da se je v zadnjem desetletju podrl še en steber – v slovenski zgodovini vedno zelo močan in narodnostno odločilen – duhovniški, saj je slovenske tudi verske oskrbe žal nenadoma zmanjkalo.

Razumljivo je, da občutljivega človeka – in Valerija Perger to je – v takem položaju zgrabi malodušje, ki ga lahko vsaj nekoliko blaži ogorčenje nad vsemi tistimi, ki so slovenstvo v Porabju spravili v takšen položaj. Zanj smo krivi vsi, seveda pa nekateri veliko bolj, in avtorica jih brez nepotrebne obotavljajanja imenuje ali vsaj neizgovorno zaznamuje: vzgojiteljice, učitelji/ce, starši in

stari starši, ki še znajo slovensko in ne naredijo nič ali vsaj veliko premalo, da bi se otroci naučili slovenščine že doma – pač zaradi tega, ker sta veliko pomembnejši madžarščina in nemščina. Kriv je nadalje mariborski škof oz. slovenska cerkev, ki duhovnike lahko pošilja v Afriko, nikakor pa ne – navzlic ponovnim in ponovnim pozivom in celo že dogovorom – tudi v Porabje med čedalje bolj bivše Slovence, kriv je državni sekretar za Slovence, slovenski zunanji minister in po vrsti naprej veliko drugih, kot beremo v ponatisu njenega znanega odprtega pisma. Edino, kar znamo: obljubljeni vse mogoče med prijaznimi pogovori na slavnostnih ali delovnih obiskih, saj je vseeno – lažejo ministri in zdaj celo že škofje. Takšne so grenke izkušnje Valerijinih treh porabskih let, zajetih v desetih zapisih iz leta 1993, petih iz leta 1994 in dveh že bolj spremljajočih pripisih na pričetku leta 1995, ko je bila knjiga nared za tisk. Seveda avtorica ve, da navzlic vsem razočaranjem v Porabju in v državi Sloveniji ne more in ne sme odnehati in prepričan sem, da ji pri tem ne bo v pomoč le svetopisemska in osebna ljubezen iz sklepnih zapisov O ljubezni in Post scriptum. Dovolj spodbude je že v razliki med njenimi prvimi in zadnjimi učenci na monoštrski trijezični šoli: prvi tako rekoč sovražni do nepomembne slovenščine,

katere po šestih letih »pouka« ali »učenja« še vedno niti malo ne znajo govoriti, slednji pa že prijateljsko radovedni; poglavito pa je, da z njimi že prvo uro steče pogovor v slovenščini.

Valerijo Perger, prej profesorico slovenščine na lendavski dvojezični srednji šoli, sem prvič srečal že na njenem svetovalskem delovnem mestu v Porabju ob ekskurziji ravnateljev šol koroške enote zavoda za šolstvo oktobra 1993. Odlično sta nam jo pripravila s predstojnikom soboške enote zavoda. Spomnila se bo skupnega obiska na gornjeseniški osnovni šoli in razgovora na Zvezi Slovencev v Monoštru, ko smo menili, da bi na osnovni koroških prekomajnih izkušnjah uvedli slovenski glasbeni pouk oziroma potujočo glasbeno šolo vsaj za porabske šole, če ne tudi vrtce. Morda je iz tega le kaj nastalo? Naj tu omenim še dogodek v Monoštru istega 93. leta. V zadnjem tednu avgusta je bila v Števanovcih 23. koroška likovna kolonija po zaslugi ravnatelja vuzeniške osnovne šole Lojzeta Gobca. Sklepna razstava z lepim kulturnim sporedom, v katerem je nastopilo tudi 11 porabskih učencev, je bila v monoštrski šoli. Vsaj v tem delu prireditve je Gobec posebej pogršel svetovalko V. Perger.

Samo še nekaj neizogibnih podatkov o tej knjigi, ki bi jo morali prebrati vsi Slovenci, zlasti pa tisti, ki so Porabcem kdajkoli karkoli obljubili. Uvod je napisal Francek Mujkič. Uredila jo je in v madžarščino prevedla Marjana Sukič, založila pa Zveza Slovencev na Madžarskem. **Franček Lasbajer**

OBŠIREN IN BOGAT PROGRAM

V Gmündu dnevi koroških Slovencev

K ot četrto mesto po Špitalu, Trgu in Šentvidu ob Glini bo letos lično zgornjekoroško mesto Gmünd/Sovodnje gostitelj kulturnih dnevov koroških Slovencev. Dnevi se bojo pričeli prihodnji ponedeljek z otvoritvijo v starem gradu in se bojo zaključili v petek s slavnostnim koncertom.

Med vzroki, da se je Gmünd odločil za botrovstvo nad letošnjimi kulturnimi dnevi koroških Slovencev, je 650-letnica njegovih mestnih pravic ter hotenje po krepitevi sožitja in mednarodnih odnosov v deželi.

Poleg pobudnika teh kulturnih dni, to je Biroja za narodno skupnost pri koroški deželni vladi in mesta Gmünd podpirajo njihovo izvedbo še oddelek za kulturo pri deželni vladi, ORF, obe slovenski kulturni

Ddr. Karl Anderwald

centrali, SPZ in KKZ, ter špitalski Rotary Club.

Namestnik direktorja deželne urada ddr. Anderwald, ki je teden predstavil medijem, je vedel povedati, da je zanimanje za kulturne dneve koroških Slovencev zelo prisotno. Vse-

kakor sta gostitelja prihodnjih dveh let že znana: leta 1997 bojo kraj srečanja Borovlje, leto navrh pa se bojo koroški Slovenci predstavili v Brežah/Friesach.

Praviloma so kulturni dnevi koroških Slovencev zunaj avtohtonega naseljenega ozemlja manjšine. Pri Borovljah, ki so del tega avtohtonega ozemlja, pa je bila izjema sprejeta zategadelj, ker bo prihodnje leto v mestu puškarjev deželna razstava in je pričakovati veliko število gostov in obiskovalcev. **Franč Wakounig**

ŠMIHEL IN PODGORJE

Vrhunski ruski zbor »M. GLINKA«

A kademski zbor Mihail Ivanovič Glinka, ki je gostoval preteklo soboto in nedeljo na Koroškem (oba koncerta je organizirala KKZ) šteje med najboljše zборе Rusije in sveta. Nekaj iz zgodovine: Zbor Glinka iz Sankt Petersburga in z njim povezana Capella je že stoletja središče ruskega glasbenega sveta in poklicnega glasbenega izobraževanja. Zgodovina zbora sega v 15. stoletje in je

povezana z razvojem ruske glasbene kulture v vsej njeni celovitosti: Kapela predstavlja prvi ruski zbor, prve operne in baletne predstave v Rusiji, prvo posebno glasbeno šolo, šolsko središče za vodje cerkvenih zborov, prvi ruski sinfonični orkester, prvo filharmonično združenje. Dosežki najbolj odličnih vrhunskih umetnikov so proti koncu 19. stoletja ustvarili v Rusiji edinstveno glasbeno

ustanovo, ki ji ni bilo para na svetu. V okrilju Dvorne kapele so v ozračju medsebojnega bogatenja evropske in ruske kulture dozorevali znani skladatelji M. Berezovski, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov, P. Čajkovski in drugi.

Zbor »M. Glinka«, ki ga sestavlja 40 vrhunskih pevcev in pevec z dirigentom Vladislavom Černuškom (vodi ga od leta 1974 dalje) je v prvem delu koncerta predstavil rusko velikonočno liturgijo, z izjemno vsebinsko globino ruskih velikonočnih spevov na najvišji umetniški ravni. Drugi del koncerta pa so posvetili ruski narodni pesmi. Številni obiskovalci nepozabnih kometov so zbrano petje zbora, nastope solistk in solistov z odličnim dirigentom na čelu poplačali z burnim aplavzom.

Zbor, ki je na turneji po Sloveniji, bo nastopil še v soboto, 20. aprila, v Trzinu v župnijski cerkvi ob 20. uri. Ne zamudite! **m. š.**

U čenke in učenci osnovne šole Poljane iz Ljubljane ter Sostro pri Ljubljani in njihovi vrstniki iz glavnih šol v Vetrinju in v Borovljah so se 11. aprila srečali na literarni delavnici v k & k centru v Šentjanžu. Iz svoje zbirke »Moji pridni otroci« jim je brala Sonja Wakounig. S pomočjo Francke Žumer, glavne urednice otroške literarne revije »Modrijanček« iz Ljubljane in učiteljice Nade Malle ter Tatjane Pavčič so ustvarili nekaj zanimivih besedil. Pri tem prvem tovrstnem srečanju so izrazili željo, da bi k & k postal kraj za nadaljnje literarne poskuse otrok iz Slovenije in Koroške.

6

Piše Joži Wutte

Bosna se ne sme ponoviti

Goran Momirovski, predstavnik mednarodne študentske organizacije AEGEE, se je medtem začel učiti albanščine. Za mnoge njegove kolege je to dovolj, da ga zmerjajo z izdajalcem. Tudi Sašo, njegov sodelavec, meni, da je za Makedonijo najbolje, če sta narodnosti čim bolj ločeni. Prepričan je, da je prav mešanje narodov Bosno privedlo do znane katastrofe.

Podobno poslanec Albanske demokratske zveze – Liberalne stranke Hisen Ramadani navaja Bosno kot primer slabo delujoče integracije, a v nekoliko drugi luči: »Tam smo videli, da samo fizična integracija narodnosti še ni zadostna za mirno sožitje, saj je bilo dve tretjini vseh zakonov mešanih. Zavedati se moramo kulturne in verske raznolikosti in na njej graditi sožitje med dvema enakopravnima narodoma. V Makedoniji je razlika med Makedonci in Albanci tako velika, da je nikakor ne smemo zane-marjati, saj gre za povsem drug kulturni krog.« Ali verske razlike po petdesetih letih komunizma niso izgubile svoje pomembnosti? »Kar se tiče verstev, v Jugoslaviji nikdar nismo imeli komunizma. Na cerkve ni bilo nobenega pritiska, tako da s(m)o Albanci prav na islamu lahko gradili svojo nacionalno in nacionalistično identiteto. Če vprašate mene, bi bilo bolje, če bi bil ta pritisk obstajal.«

Mednarodni nadzor

Četudi so pogledi na politično stanje v Makedoniji različni, v enem so si vsi edini: bosanska katastrofa se v Makedoniji ne sme ponoviti, kajti »če tu pride do vojne, je bila Bosna v primerjavi s tem, kar čaka nas, le generalka za gledališko predstavo,« tako meni Meto Jovanovski, predsednik Helsinškega komiteja v Skopju. Da bi to preprečil, je predsednik republike Kiro Gligorov l. 1992 poklical na pomoč Konferenco za varnost in sodelovanje v Evropi (sedaj Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi, OVSE). Odtlej je v Skopju ena izmed dveh njenih misij, ki sta stacionirani v bivši Jugoslaviji (druga je v Beogradu z delovnimi področji Kosovo, Vojvodina in Sandžak). Britanec Julian Peel Yates, ki je bil najprej v Sandžaku in je zdaj podpredsednik misije v Skopju, vidi svojo glavno nalogo v podpori makedonski vladi pri vzpostavljanju demokratičnih struktur. »Demokratizacija je dolgotrajen proces, to ne gre od danes na jutri. Predvsem to velja za državo, ki združuje toliko nerazrešenih zgodovinskih konfliktov.«

Najbolj pereče točke zanj so trenutno kosovsko-makedonska

Pozabljeni južni bratje

Odkar je pred petimi leti razpadla Jugoslavija in sta bratstvo in enotnost le še zgodovinska pojma, se v avstrijskem časopisju zelo veliko piše o državah naslednicah, Tam nekje ob Drini pa se horizont konča. Prav to je v meni zbudilo zanimanje za južni del nekdanje Jugoslavije, za Srbijo in Makedonijo.

Univerza sv. Cirila in Metoda v Skopju

meja (ki jo kontrolirajo vojaki Združenih narodov), odnosi med Makedonijo in Zvezno republiko Jugoslavijo ter pravno nasledstvo bivše skupne države. »K temu je dodati odprto vprašanje med makedonsko in albansko narodnostjo, pri čemer moram priznati, da v tem trenutku ne vidim nobene rešitve, s katero bi bili lahko obe strani zadovoljni. A treba je poudariti, da delitev države nikakor ne pride v poštev, saj so Albanci del Makedonije in samo tu je njihova bodočnost.«

S tem se povsem strinja albanski poslanec Sami Ibrahim in ima takoj pri roki primerjavo z nemško govorečimi: »Zakaj ne bi bila Albanija v nacionalnem vprašanju kot Nemčija, Kosovo kot Avstrija in Makedonija kot Švica – kot multinacionalna država?«

Nacionalistični krogi na vseh straneh so seveda drugačnega mnenja, in da pot do demokratske ureditve države nikakor ne bo lahka, je predsednik Gligorov lani oktobra občutil na lastni koži. Takrat je bil žrtev atentata, pri katerem je bil težko ranjen, njegov voznik pa je bil ubit. Še do danes ni jasno, kdo je za storjeni zločin odgovoren. Poleg Albancev so osumljeni še makedonski (atentat je bil prav v času, ko je Makedonija popustila Grčiji in na njen pritisk menjala svoje državne simbole) in srbski nacionalisti (Gligorov je bil nekaj dni pred tem na obisku v Beogradu, kjer so se začela pogajanja za medsebojno priznanje obeh držav). Razen tega je tedanji notranji minister Ljubomir Frckovski na odstopni tiskovni konferenci konec oktobra omenil še možnost vmešanosti ene ali več tujih tajnih služb. To pa je tudi že vse, kar se ve o atentatu.

Kantonizacija Makedonije?

Sicer pa tudi med samimi Albanci ni enotnega mnenja o bodočnosti svoje narodnosti. Strinjajo se le v tem, da trenutna situacija nikakor ni zadovoljiva ter da morajo iskati rešitev znotraj države Makedonije. Priključitev k Albaniji za nikogar ni opcija, saj s to državo skorajda nimajo nobenih kontaktov. Razlog za to so po eni strani slabi odnosi med bivšo Jugoslavijo in Albanijo, po drugi strani pa tudi dejstvo, da so Albanci v Albaniji večinoma katoličani in niti ne želijo priključitve muslimanskih rojakov iz Makedonije.

Torej jim preostane le ureditev odnosov z Makedonci. A prav v tem je problem, saj v Makedoniji obstaja pet strank (štiri so v parlamentu), katerih poti do skupnega cilja so dokaj različne. Najmočnejša stranka PDP se je odločila za globalno rešitev: takojšnjo vzpostavitev enakopravnosti obeh narodnosti na vseh ravneh, to pa je kantonizacija Makedonije in določena avtonomija albanskih kantonov. Ko predstavnik stranke Sami Ibrahim razlaga svoj predlog, se vedno znova sklicuje na ureditev v Švici in tudi na mednarodne manjšinske standarde. Mednarodnih izkušenj pa ima dejansko precej,

saj je bil do nedavnega poslanec Evropskega sveta.

Ildrisi Demil, predsednik albanske liberalne stranke, v kantonizaciji ne vidi nič pozitivnega. »Z njo bi Albanci izgubili dve tretjini svojega območja, saj imamo večino le v treh občinah. Izgubili bi recimo Skopje, kjer živi okoli 200.000 Albancev.« (S tem je Skopje največje albansko mesto, saj v njem živi več albanskih prebivalcev kot v Tirani). Razen tega je Makedonija po njegovem mnenju prerевна, da bi si mogla privoščiti paralelne strukture na vseh ravneh, npr. lastno albansko univerzo. Zato zagovarja postopno doseganje pravic in s tem tudi izobraževalnih možnosti za Albance. »V Skopju je do konca osemdesetih let obstajala albanska pedagoška akademija, ki je bila žal ukinjena. Preden ustanovljamo svojo univerzo, bi bilo bolje obnoviti to akademijo s statusom fakultete, ki bi izobraževala učitelje za albanske osnovne in srednje šole. V skladu s političnimi in ekonomskimi možnostmi bi jo lahko postopoma razširili z dodatnimi fakultetami.«

Toda liberalna stranka je le stranka intelektualcev, masa ljudi pa raje sledi radikalnejšim in enostavnejšim parolam PDP-jevcev ter ostalih dveh desnih albanskih strank. Posledica tega je bila ustanovitev albanske univerze v Tetovu, ki je bila vsekakor prenačelnjen in nepremišljen korak in je sprožila ostro reakcijo vlade ter spopade s policijo, pri katerih je bil en Albanec ustreljen. Ko se najhujše ni dalo več preprečiti, so vse albanske stranke in ustanove demonstrirale enotnost in univerzo podprle. S tem je postala realnost, katere na miren način ni mogoče več izbri-sati. Toda o tem več prihodnji teden.

Se nadaljuje

AKTUALNO IZ BEOGRADA**Arhaična vojna in postmoderni mir ali kako iz ljudi nastanejo nosorogi**

Mnogo tisočletij je bilo potrebnih, da se je iz opice razvil človek; a samo nekaj let, da je iz človeka nastal nosorog. Tako je 10. aprila v Gradščansko-hrvatskem centru na Dunaju začel prof. Bogdan Bogdanović, znani srbski arhitekt in v letih od 1982 do 1986 župan mesta Beograd, svoje predavanje o vojni v bivši Jugoslaviji. S tem je prevzel sliko Ionescove zgodbe, v kateri se ljudje spreminjajo v nosoroge in kot taki nato rušijo mesto.

V jugoslovanski vojni zadnjih let, ki je po mnenju Bogdanovića polna arhaičnih elementov, se rušitelji sicer na zunaj niso spremenili v nosoroge, vendar je bila njihova preobrazba očitna. Intelektualci, izobraženci so se čez noč prelevili v najsrditejše nacionaliste. »Kadar se je človek iz našega okolja začel spreminja-

»Mesto in smrt«

ti v nacionalista, smo med prijatelji govorili, da mu pač raste rog na čelu.«

Bogdanović vidi v jugoslovanski vojni (kakor tudi v Čečeniji) bistvene razlike od drugih oboroženih konfliktov dvajsetega stoletja. Tako pri rušenju mest, kot so Vukovar, Mostar, Dubrovnik ali Sarajevo, ni šlo za vojaško pomembne cilje, temveč za izživljanje nekega »arhaičnega sovraštva«, za poskus uničenja mestne civilizacije od agrarne družbe, kateri je vse meščansko sumljivo in premalo srbsko.

»Kaj pravzaprav pomeni »ubiti mesto«? Pomeni uničiti njegovo fizično moč, zatreti metafizični eros, voljo do življenja, spomin, samozavest. Razpihati njegov spomin na vseh sedem vetrov, mu pokazati in dokazati ne le da ga ni, ampak da ga tudi nikoli ni bilo.« Tako piše Bogdanović v

svoji zadnji zbirki esejev »Mesto in smrt«.

Arhaično vojno je sedaj nasledil postmoderni mir, saj mnogo dejstev kaže na postmodernizem v filozofskem smislu. Že samo to, da gre za mir, ki v resnici to ni. Vojna še zdavnaj ni končana, četudi je utihnilo orožje – heroji so pač utrjeni. A vojna v glavah se nadaljuje in nadaljuje se tudi uničevanje mest. Kot naslednje je po mnenju Bogdanovića na vrsti Beograd, katerega bodo poskušali očistiti še zadnjih meščanskih elementov, dokler se ne bo v njem razpasel čisti nacionalistični barbarizem. To se lahko prepreči le, če bo Srbija prisiljena priznati moralni poraz in bo iz tega lahko črpala nov začetek. Če tega ne bo in če se bo ohranil mit mučeniške Srbije, ki jo zatira ves svet, bo prišlo do podobne reakcije, kot smo jo videli v Nemčiji dvajsetih let. In to pomeni, da bo ponovna, verjetno še hujša katastrofa neizbežna.

Joži Wutte

PRIREDITVE

ČETRTEK, 18. 4.

- CELOVEC, pri Joklnu – Društvo pisateljev in KD pri Joklnu
- 19.30 Literarni večer »Slovenska beseda današnjih dni«. Berejo Evald Flisar, Mila Kačič, Iztok Osojnik, Veno Taufer, Uroš Zupan, Vlado Žabot. Večer bo popestril kvartet bratov Smrtnik.
- SELE, v farnem domu – KPD »Planina«
- 19.30 Iz vsakdanjosti zdravnice za ženske bolezni – najpogostejše bolezni in problemi (dr. Silvija Velik)
- ŠENTJANŽ, k & k center
- 19.30 Predavanje z diapozitivi Tonija Valentinitšcha: Po planinah / In den Bergen

PETEK, 19. 4.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
- 18.00 Predavanje »Žarčenje, zdrava prehrana, kislina ...« (fizioterapevt H. Dickersmann)
- CELOVEC, v Tischlerjevi dvorani – PUAk
- 19.30 Izredni občni zbor Politične upravne akademije
- ŠENTJANŽ, k & k center
- 20.00 »Težki čas, ne vrni se«; pričevanja domačinov o dobi nacizma

SOBOTA, 20. 4.

- ŠKOCIJAN, v dvorani Kassl – Kulturno društvo
- 19.30 »Tu pri nas je res lepo...«; vigradni koncert. Nastopajo: otroški zbor, pevska skupina Nomos, fantovski kvartet, MoPZ Vinko Poljanec, škocijanski cerkveni zbor
- ZILJSKA BISTRICA, v kulturni dvorani – Kat. prosveta, Elan in Posojilnica-Bank Zila
- 20.00 »Bivaži pr' Zile/Frühling im Gailtal«, nast. pesnica Marija Bartoloth, Višarski kvintet, Družina Zwitter, Dvojezični zbor

NEDELJA, 21. 4.

- ŠENTJANŽ, k & k center
- 10.00 Peter Militarov: »Jurka«; gled. skupina Dobrla vas
- KOTMARA VAS, v ljudski šoli – SPD »Gorjanci«
- 14.30 Koncert »S pesmijo v pomlad«

PONEDELJEK, 22. 4.

- CELOVEC; V Mohorjevi lj. šoli
- 19.30 Diskusijski večer »Integracija – izziv ali obremenitev«, diskutanti Heinz Forcher, univ. doc. prim. dr. Georg Spiel, mag. Elfriede Grumet, dr. Konrad Pillwein; moderacija Karl Mitterer

TOREK, 23. 4.

- ŠENTJAKOB, v regionalnem centru
- 19.30 Koroški Slovenci in avstrijska nacija, predava univ. prof. dr. Andrej Moritsch
- ŠENTJANŽ, k & k center
- 20.00 Pomen izvenšolske dejavnosti za otroke, predavateljica Jadranka Trošt

SREDA, 24. 4.

- BELJAK, mestna hiša, Paracelussaal – Ö-SLO Gesell.
- 18.30 Predavanje z diapozitivi »Celeia – Cilli – Celje«
- DUNAJ, Slov. kult. center Korotan
- 19.00 Odprtje razstave »Tihožitje, krajina, portret« Sava Sovreta (do 29. maja)

ČETRTEK, 25. 4.

- ŠENTJANŽ, k & k center
- 18.00 Eine Reise nach Amerika – razstava s podoživljanjem južne Amerike za otroke od 7. do 12. leta
- LEDINCE, v kulturnem domu
- 20.00 Südostspange – Železnica skozi Rož (dipl. trg. H. Koffler in mag. P. Waldhauser)

PETEK, 26. 4.

- SEMISLAVČE, galerija Rožek Šikoronja
- 18.00 Posredovanje umetnosti »Približevanja«, skozi razstavo Huga Wulza vodi Janja Zikulnig. Razstava je odprta do 12. 5. od srede do nedelje med 15. in 18. uro.
- SALZBURG, v galeriji Berchtold Villa
- 19.00 Odprtje razstave del Draga Druškoviča in Helmuta Laimerja (do 23. 5.)
- CELOVEC, v Mohorjevi lj. šoli
- 20.00 Pomladansko srečanje: 1, 2, 3, vse se veseli ...
- CELOVEC, Felsentheater – SPZ
- 20.30 Felix Mitterer: Krach im Hause Gott; igra gledališka skupina iz Šentjanža. Režija Marjan Bevk, režija dialogov v nemščini Max Achatz

SOBOTA, 27. 4.

- ŠENTJAKOB, farna dvorana – SPD »ROŽ«
- 20.00 »Oj tan stoji na lipa«

Ziljski žegen, štehanje in prvi rej, poje Mešani pevski zbor »Rož«, pleše AFS »France Marolt« iz Ljubljane, zborovodja Lajko Milisavljevič

ŠENTJANŽ, k & k center – ZSŽ

- 16.30 Občni zbor Zveze slovenskih žena
- 20.00 Komedia »Maček v žaklju«, gostuje gledališče »Dva obraza« iz Celja

GLOBASNICA, v farni dvorani – SKD Globasnica

20.00 J. Jurčič: »Deseti brat«, gostuje skupina »Gornji grad«, režija Anica Stakne

ŽELEZNA KAPLA, v hotelu Obir – Lovski pevski zbor

20.00 Jubilejni koncert in ples; nastopajo lovski oktet Peca (Mežica) in lovski zbor Žel. Kapla, igra ansambel Rosa iz Slovenije

BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD »Bilka«

- 20.00 Matija Logar: »Kralj v časopisu«, igrajo domači igralci. Režija in scena Bernarda Gašperšič

CELOVEC, Felsentheater – SPZ

- 20.30 Felix Mitterer: Krach im Hause Gott; režija Marjan Bevk, režija dialogov v nemščini Max Achatz

NEDELJA, 28. 4.

- ŠENTJAKOB, farna dvorana – SPD »ROŽ«
- 14.30 »Oj tan stoji na lipa«
- Ziljski žegen, štehanje in prvi rej, poje Mešani pevski zbor »Rož«, pleše AFS »France Marolt« iz Ljubljane, zborovodja Lajko Milisavljevič

ŠKOCIJAN, v kulturni dvorani Kassl – KKZ

- 14.30 Srečanje otroških in mladinskih zborov

BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD »Bilka«

- 15.00 Matija Logar: »Kralj v časopisu«, igrajo domači igralci. Režija in scena Bernarda Gašperšič

ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD »Danica«

- 20.00 »Maček v žaklju«, komedija; gostuje gledališče »Dva obraza« iz Celja

CELOVEC, Felsentheater – SPZ

- 20.30 Felix Mitterer: Krach im Hause Gott; režija Marjan Bevk, režija dialogov v nemščini Max Achatz

KULTURNI TEDEN KOROŠKIH SLOVENCEV

22. – 26. 4. 1996

V ALTE BURG GMÜND / SOVODNJE

Ponedeljek, 22. 4.

18.00 – otvoritev Kulturnega tedna koroških Slovencev – deželni glavar dr. Christof Zernatto

GLASBENI OKVIR: Šentjanški tamburaši, Kvartet bratov Smrtnik, Korte; zbor glasbene glavne šole Gmünd

Torek, 23. 4.

14.00 – workshop z umetnico Nežiko Novak

19.30 – odprtje etnografske razstave lončevine k & k centra v Šentjanžu v Rožu, kombinirane z najnovejšimi umetninami Nežike Novak

Predvajanje dveh etnografskih filmov o plajberškem narečju in mlinih na Djekšah (dr. Herta Maurer-Lausegger)

GLASBA: družina Blažej iz Galicije

Sreda, 24. 4.

10.00 – predvajanje filma – »Backup«

19.30 – odprtje razstave slikarja K. Sadnikarja – razstava je na ogled do 2. junija 1996 od 11. do 24. ure

GLASBA: Gabrijel Lipuš – bariton, Toni Kernjak – klavir, Kristijan Filipič – prečna flavta

Četrtek, 25. 4.

10.00 – filmska predstava »Žongler Feliks« in senčna igra šmihelskih lutkarjev

19.30 – literarno branje Florjana Lipuša, dobitnika deželne kulturne nagrade 1995, in Janija Oswaldia dobitnika pospeševalne nagrade 1995

GLASBA: Ali Gaggl (vocal), Uli Scherer (piano), Emil Krištof (percussion)

Petek, 26. 4.

10.00 – monodrama »XY-nerešeno« – Marijan Hinteregger

19.30 – zborovski večer; sodelujejo: MePZ »Sele« iz Sel, Obirski ženski oktet, Singgemeinschaft Gmünd, MePZ »Galus« iz Celovca

PRIREDITELJ: Büro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade v sodelovanju s kulturnim oddelkom, ORF, mestom Gmünd, KKZ in SPZ s podporo Rotary-Cluba Spittal ob Dravi

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 18. 4.

- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 19. 4.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 20. 4.

- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 21. 4.

- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – Guten Morgen, Kärnten! Duhovna misel.
- 18.10 6 x 6 – domače uspešnice.

Ponedeljek, 22. 4.

- 18.10 Kratek stik.

Torek, 23. 4.

- 18.10 Partnerski magazin.

Sreda, 24. 4.

- 18.10 Domača glasbena mavrica.
- 21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 21. 4.

- 13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 22. 4.

- 16.20 TV SLO 1

Z naslednjimi prispevki:

- Doprinos republike Avstrije k notranji varnosti na račun dobrososedskih odnosov med državama.
- Za boljše poznavanje in krepitev sožitja: kulturni teden koroških Slovencev v Gmündu.
- Kar Janezek vzljubi, Janezu lepša prosti čas – »Najboljši prijatelji«, sejem slovenske otroške in mladinske knjige.
- Fizioterapija – medicinska veda, ki se ukvarja z motnjami človeškega gibanja.
- Akademski zbor »M. Glinka« iz St. Petersburga je obiskal Koroško.
- Koroški derbi v 2. zvezni nogometni ligi: SAK – Spittal.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Prerano slovo Cirila Sterna

V ponedeljek, 15. aprila, je po krajši, a težki bolezni na svojem domu v Rikarji vasi umrl dvorni svetnik in generalni konzul v pokoju Ciril Stern. Pokojnega so včeraj na šentprimškem pokopališču položili k večnemu počitku.

Rajni Ciril Stern se je pred nekaj več kot 62 leti rodil pri Plesnikarju v Kortah. Bistrega in nadarjenega fanta so dali študirat na Plešivec, kjer je tudi maturiral. Po maturi je, ustrezno šolski vzgoji, vstopil v celovško bogoslovje, a se je po

nekaj letih odločil za službo v avstrijskem zunanjem ministrstvu, ki ga je popeljala daleč naokoli po svetu. Kot vestnemu, strokovno izredno podkovanemu in sposobnemu diplomatu mu je avstrijsko zunanje ministrstvo zaupalo odgovorne naloge v konzularni službi, med drugim v Džakarti (Indonezija), pri Svetem sedežu v Rimu, v Ljubljani in Beogradu. Službeno pot je zaključil kot generalni konzul v Pragi, država pa ga je odlikovala z nazivom dvornega svetnika. Na tej ne vedno lahki poti ga je zvesto spremljala žena Marija, ki izhaja iz znane Artačeve družine v Rikarji vasi, in trije otroci, katere sta vzgojila v delavne in zavedne člane naše narodne skupnosti. Da so vrata gostoljubnega doma Marije in Cirila Sterna bila odprta vsakomur in ob vsakem času, lahko potrdijo številni rojaki, katerim sta v tujni stali ob strani.

Ciril Stern je bil pokončnega značaja in nikoli in pred niko-

mer ter za nobeno ceno ni skrivaj svojega porekla in prepričanja, ob tem pa je globoko spoštoval druge. Bil je oseba s številnimi interesi in temu primerno je bila priznana in upoštevana tudi njegova umirjena, preudarna in strokovna beseda. Kot predsednik Slovenskega atletskega kluba je zastavil smerice za njegov uspešni razvoj, pri domačem prosvetnem društvu »Danica« se je, če sta mu čas in delo dopuščala, z veseljem in vnemo angažiral.

Ciril Stern je imel še mnogo načrtov, ki jih je hotel uresničiti s svojo ženo in družino ter prijatelji in znanci, a mu jih je prerana smrt prekrižala. Tako tudi vselitve v novo hišo ni več dočakal.

Naj se pokojni Ciril Stern spočije v domači zemlji, ženi Mariji, hčerki Barbari, sinovima Mihaelu in Petru ter vsem svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje. Pogrešali ga bomo!

Franc Wakounig

30 KRIŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11	12	13	14
15						16								
17					18		19				20			21
22				23										24
25			26						27	28		29	30	
31			32			33		34	35		36			37
38		39			40			41		42		43		
44				45			46		47		48		49	50
		51						52				53		
54	55			56				57						58
59			60			61	62				63		64	
65					66		67			68		69		
70			71			72				73				74
76						77					78			

VODORAVO: 1. naslov več literarnih del slov. književnosti, mdr. Župančičeva drama v verzih o nižji plemkinji, v katero se je zaljubil Friderik Celjski 15. madžarsko ime za Heleno 16. že umrli italijanski pevec zabavne glasbe (Modugno) 17. travna pokrajina v Afriki in južni Ameriki 19. ime slov. pesnika Župančiča 20. azijski in ameriški kopitar s podaljšanim gobcem 22. konica, špica 23. viba, polžasto zvita črta 24. japonska igra na deski, tudi italijansko »ne« 25. vas blizu Pliberka 27. nekdanje papežev pokrivalo 31. avtom. oznaka za Kikindo 32. oslabeti, izgubiti moči 36. ženska visoke starosti 38. naglasno znamenje, ostrivec 40. kemični znak za neon 41. gora pri Innsbrucku 43. ziljski ples pod lipo 44. okrasna cvetlica iz družine japonskih čajnic 47. škotska rodovna skupnost 49. urin 51. nerazumskost, nedoumljivost 54. starejša avstrijska igralka (Elfriede) 56. kradljivec 57. mesto na Češkem zahodno od Prage z razvitim železarstvom in rudarstvom 58. Slovenski vestnik 59. nikalnica 60. avtom. oznaka za Kranj 61. vas pri Ljubljani 63. skregan, v sprsti 65. duhovit, tudi poln isker 67. domača pernata žival

69. državna blagajna 70. Konrad Adenauer 71. ocena v šoli, enka 73. poškodba na telesu 74. kemični znak za srebro 76. zimsko središče v Švici 77. ime francoske pevke šansonov (Piaf) 78. sinova žena

NAVPIČNO: 1. eno najbolj znanih del Ivana Tavčarja, ki se dogaja na Visokem pri Škofji Loki 2. raztegljiv trak 3. vas »bogu za hrbtno« 4. osebni zaimek 5. norveški polarni raziskovalec, l. 1922 Nobelov nagajenec za mir (Fridtjof) 6. nemški marksistični filozof (Theodor, 1903–1969) 7. nevestino premoženje 8. nasprotje od E-dura 9. zbor starešin 10. eden 11. sol solitne kisline 12. mlada kravica 13. povež, otep, pušelj 14. latinsko »zarja«, tudi ime znamenite križarke v oktobrski revoluciji 18. prostor za žganje apna 21. veznik 26. priča pri krstu 28. otoška država v severnem Atlantiku 29. okrajšava za »rariteta« 30. ječa, zapor 33. bivati ob meji 34. Čargo Ivan 35. kdor kaj išče 37. vprašalnica po prostoru 39. očiščen z vodo 42. ime ameriške pevke jazz (Fitzgerald) 45. poljsko stranišče 46. prvi in četrti samoglasnik abecede 48. nesmisel, neumnost 50. ličinka, zajedalec npr. v sadju 52. nogo-

metni klub 53. visok ženski glas 55. obrtnik, ki obdeluje les 58. bojazen 60. goreča grmada 62. velika srednjeveška zgradba plemičev 64. egipčansko božanstvo 66. rimska šest 68. okrajšava za »arhitekt« 72. avtomobilska oznaka za Celje 75. krajše »njega«

Rešitev iz prejšnje številke:

Vodoravno: 1. REPATICA 8. POPUST 14. AMERIKA 15. KAPILARA 17. ZIDAR 18. PASTIRJI 20. PRILAGAJANJE 22. GOT 24. NA 25. DVA 26. GOBA 27. KOTLAR 30. AE 31. JUNIJ 32. AREA 33. NE 35. RAPIR 38. ERINIJA 41. GR 42. MOKA 44. RH 45. KATEGORIJA 48. EOL 49. ČUK 50. ROMANIKA 53. IV 54. GERT 55. ANAM 56. TAT 57. MENELAOS 60. OTAVA 62. SCILA 63. RT 64. MIRAKEL

Navpično: 1. RAZPOKA 2. EMIR 3. PEDIATER 4. ARAL 5. TIRANA 6. IK 7. CAPA 8. PATNA 9. OPIJ 10. PIRE 11. ULJ 12. SAIGON 13. TR 15. KSAVER 16. ALTAJ 19. AJDA 21. GARNITURA 23. OBISK 26. GURMAN 28. OREHOVEC 29. LAIK 31. JI 34. EJEKTOR 36. AGRONOM 37. PRIMATI 39. NAČELA 40. AG 43. ANATOL 44. REIMS 46. ORA 47. JAMAR 51. ITAK 52. KA 54. GEL 58. NI 59. ST 61. VA

Zapustil nas je Marjan

Le kaj se je dogajalo v duši Marjanovi, da se je odločil oditi od nas, se lahko sprašujejo njegovi starši, sestre, sorodniki. Sprašujemo pa se tudi mi, ki smo vendarle v zadnjih letih kar precej časa preživeli z njim. Odgovora ni. Marjan se je tako odločil. Najbrž ni sodil v naš svet. Bil mu je preozek, utesnjujoč, preveč materialen, morda tudi nerazumevajoč. V smislu njegovega življenja in dojemanja sveta! Kakor pro-

Marjan Pinter iz Svetne vasi je bil avtist, samotar s svojim notranjim svetom. Rad je imel knjige, te toliko izpovedujoče, nenadležne prijateljice. Z njimi je živel, jih prebiral, se z njimi bogatil. Ob njih si je utrjeval svoj notranji svet, se ob njih ločeval od realnosti vse dotlej, da mu je tuzemsko življenje postalo odvečno. Tedaj je mirno obiskal sorodnike in se umaknil iz življenja. Kako preprosto in veličastno hkrati!

V odnosih do svojega okolja je bil Marjan preprosto, skoraj neopazen, nikdar obremenjujoč. Rad je delal v tiskarni. Nikdar ni tarnal, da mu je kaj pretežko, odveč. Na nagovor: »Marjan, kako ti gre?« je odgovarjal: »Hvala, dobro.« To pa je bilo tudi vse. Nanj smo se lahko zanesli, delo je opravljal temeljito.

In kakor je voditeljica »Drave« Helga Mračnikar v terek ob odprtem grobu v Kapli ob Dravi dejala: »Marjan, če bi te zdaj vprašali, kako ti gre, bi zagotovo spet odgovoril: »Hvala, dobro«, tako Marjanu verjamemo, da se je zavestno poslovil od nas in se preselil v svoj svet, v katerem je zadovoljen.

Marjan, kljub Tvoji odločitvi pa Te močno pogrešajo Tvoji starši, sestre, sorodniki, pa tudi sodelavci »Drave« in Slovenskega vestnika.

J. R.

teus ne more živeti na sončni svetlobi in so ali ne tropske ovijalke, tako je bil Marjan neprilagojen za sobivanje z nami. Krivde za to ni. Starši so ga ljubili, sestre prav tako, s sorodniki se je lepo razumel, v službi se je počutil dobro, sodelavci so ga imeli radi, ga spoštovali, v šoli je bil odličnjak. Kje je torej vzrok za njegov odhod? V njegovem gledanju na svet, v smislu zgolj duhovnega življenja? Morda.

SAK – MOŠTVO ZADNJIH SEKUND

Spet gol in točka v zadnjem trenutku

Oberwart – SAK

1:1 (1:0)

SAK: Preschern, Hrštic, Zankl, (Wuntschek), F. Sadjak, (70. Eberhard), Martini, Galo (26. Blajs), M. Sadjak, Kotrri, Pihorner, Lippusch
Gol za SAK: Thomas Wuntschek v 91. minuti

Igralci SAK svoje navijače učijo strpnosti, saj so v zadnjih tekmah svoje gole dosegli šele po 90. minuti, torej po regularnem času.

Še vedno je največja šibkost napad, ki priigranih možnosti ne izkoristi. Ker pa so slovenski nogometaši telesno zelo dobro pripravljene in se zavedajo resnosti položaja, se borijo do zadnje sekunde in tako žanjeno uspehe iz teh zagrizenih borb. Tekma v Oberwartu se je za SAK pričela precej slabo, v obrambi je manjkala kapetan Alojz Sadjak (zaradi četrtega rumenega kartona), nasprotnik je imel nekaj

Se bodo Sakovci veselili zmage tudi to soboto?

več od tekme, zadetek pa je dosegel iz enajstmetrovke. Hrštic je v kazenskem prostoru zavrnil nasprotnega igralca, sodnik pa je takoj Gradiščanom podelil enajstmetrovko. Tako so domačini vodili z 1:0.

Drugi polčas pa je bil povsem v znamenju SAK, saj je neprestano napadal in imel dobre priložnosti. Največjo je imel Uliks Kotrri, vendar se je njegov strel odbil od vratnice. Ko ga je nasprotni igralec v ka-

zenskem prostoru z obema rokama zaustavil, je žvižg sodnika izostal, čeprav je bil to jasen prekršek in s tem enajstmetrovka. Kljub temu slovenski nogometaši niso odnehali in v 91. minuti, po prostem strelu Hrštica, se je žoga odbila od vratnice, na mestu pa je bil Thomas Wuntschek, ki je žogo še spravil v nasprotnikov gol. S tem je že drugič z golom v zadnji minuti SAK rešil točko.

Kako pomembna je vsaka točka, je razvidno na lestvici, na kateri SAK približuje rešitvi 13. mestu.

V soboto, 20. aprila, ob 15.30 se bosta na celovškem stadionu srečala koroška predstavnika v II. zvezni ligi, Spittal in SAK.

Še dobro nam je v spominu 1. derbi jeseni, ko je Spittal zmagal s 4:2. Deloma s pomočjo sodnika, deloma tudi z napakami igralcev SAK, ki so Spittalu omogočile zmago. Oba zadetka SAK je takrat dosegel Uliks Kotrri. Kaj o derbiju menita oba trenerja?

Kirisits – SAK: »Ves teden je bil v znamenju tega derbija. Optimalno smo se pripravljali, ker se zavedamo, da bo ta tek-

V SOBOTO KOROŠKI DERBI

Navijači, vsi na stadion!

ma zelo težka in da je prav tako pomembna. Tudi Spittal še ni rešen skrbi pred izpadom, ker je v preostalih osmih kolih še vse mogoče. Upam samo, da bodo tokrat moji igralci dali odločilne gole še v času 90 minut, sicer mi bodo popokali vsi čiri na želodcu, ki sem jih dobil v zadnjem času.«

Mölzer Spittal: »Vemo, da imajo derbiji svoje zakonitosti, vendar se že veselimo tega srečanja in upam, da se bomo

lahko nekoliko stopnjevali. V zadnjem času ni šlo po želji, imam nekaj poškodovanih igralcev, za katere upam, da bodo kmalu spet na voljo moštvo.«

Spittal je trenutno na 10. mestu z 28, SAK na 14. z 22 točkami. V Spittalu pa je rezervni vratar Aleksander Sattlegger v izvrstni formi, saj že preko 350 minut ni prejel zadetka. Kljub temu igralci SAK menijo, da bodo v soboto to bilanco spremenili

NOGOMET V NIŽJIH RAZREDIH

Bilčovs – Ruda 1:0
Grebinj – Šmilhel 0:1
Labot – Sele 3:1
St. Andrä – Železna Kapla 1:1
Globasnica – Šentpavel 0:2
VSV II – SAK II 3:2

Naraščaj SAK

S prvenstvom so pričela tudi vsa naraščajniška moštva SAK, ki se bolj ali manj uspešno merijo s sovrstniki. V treh centrih, v Pliberku, Celovcu in Šentprimozu, tekmuje nad 100 mladih navdušenih nogometašev.

Pliberk:

Pod 10: **Pliberk – SAK** 0:2
 Pod 12: **Wietersdorf – SAK** 3:1
 Pod 14: (jak. sk.): **SAK-WAC** 3:6
 Pod 16: **St. Stefan – SAK** 0:1

Šentprimoz

Pod 10: **SAK – Velikovec** 2:4

Celovec:

Celovski nogometaši pa so bili konec prejšnjega tedna zelo uspešni, saj so zmagali v vseh skupinah. Pod 10: **SAK – Borovlje** 5:1 (Grilc, Petschnik 2, T. Waldhauser 2)

Pod 12: **SAK – Vetrinj** 2:0
 Pravo presenečenje so pripravili igralci trenerja Woschitz, ki so premagali prvega na lestvici, še neporaženo moštvo iz Vetrinja. Za oba gola je poskrbel Martin Oraže.

Pod 14: **SAK – Oberglan** 4:3
 10 minut pred koncem tekme je Oberglan vodil še s 3:1, nakar so se, kot kaže, fantje spomnili česa boljšega in tekmo še obrnili v svoj prid. Za SAK sta zadela Milan Obid (trikrat) in Daniel Waldhauser.

Pod 16 (jak. sk.): **WAC – SAK** 0:1
 Gol iz enajstmetrovke je dal Lesnik.

Uspešen zaključek koroškega šahovskega prvenstva 1995/96 za obe slovenski ekipi v 1. razredu-vzhod. SŠK »Obir« iz Železne Kaple je z zmago nad Možberkom (5:3) postal prvak, SŠZ/Carimpex pa si je zagotovila obstanek v 1.

KOROŠKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

Šahisti SŠK »Obir« prvaki

SŠZ/Carimpex premagala Pošto!

razredu z zmago nad vodečo in doslej neporaženo ekipo Pošte iz Celovca. Njena zmaga pa je

Obirčanom hkrati zagotovila osvojitve naslova.

Za SŠK »Obir« so tokrat zmagali Dušan Joković, brata Hans-Christian in Harald Wolte, ravnatelj Hanzl Stöbier, remizirala pa sta Wolfgang Moser in ravnatelj Josef Hanscho, za SŠZ/Carimpex pa so zmagali Arnold Hattenberger, Jozi Amrusch, Aleksander Lukan in Avgust Vukanič, remizirala pa Silvo Kovač in Gorazd Živkovič.

Slovenski derbi med Obirjem in SŠZ v predzadnjem kolu pa se je končal z neodločenim rezultatom 4:4, pri čemer so bili doseženi sledeči rezultati: Vinko Cuderman – Dušan Joković remi, Franc Kunčič – H.-Christian Wolte 0:1, Gorazd Živkovič – Harald Wolte remi, Dunja Lukan – Adem Ramaš 1:0, Franci Rulitz – Wolfgang Moser remi, Rupert Reichmann – Andreas Karner remi, Ivko Ferm – Josef Hanscho remi, Robert Hedenik – Hanzl Stöbier remi.

KOŠARKA

Usodna poraza proti Radentheimu

Juniorjem SAK ni uspela uvrstitev v finale koroške lige. Ekipa WSG Radentheim je bila za naše igralce pretrd oreh.

Po prvi tekmi in zmagi SAK je bil napovedan optimizem. V drugi tekmi, v Radentheimu, so bili domačini boljši, pa tudi sami igralci SAK so precej pripomogli k zmagi nasprotnikov. Igrali so raztrgano in živčno. Nervozo pa je kronal Miha Kranjc, ki je bil zaradi žalitve sodnikov izključen in si je s tem dejanjem prislužil prepoved igranja na dveh prihodnjih tekmah.

V zadnji odločilni tekmi so domači igralci začeli odločno in prvi polčas zaključili v svojo korist. Vse je že kazalo na uvrstitev v finale, nato pa so začeli

igrati nedomiselno in statično. Tako so gostje izenačili in povedli. Rezultat se je menjal od sekunde do sekunde in tekma je bila zelo napeta. Kljub vsemu našim igralcem sreča ni bila naklonjena, saj žoga ni hotela skozi obroč. Zadnja minuta tekme je trajala celo večnost. Rezultat je bil 55:59. V napadu SAK je Martin Majhen zadel trojko in rezultat znižal na 58:59. Po napaki igralcev WSG so šest sekund pred koncem naši igralci spet prišli do žoge, vendar jim zaradi prevelike želje ni uspelo doseči zadnjega odločilnega koša.

Kljub ponesrečenemu zaključku smo s tekmovalcem juniorjev v letošnjem ligaškem prvenstvu lahko zadovoljni. P. S.

SŠZ/Posojilnica Celovec II četrti

Druga moštva SŠZ in »Obirja« sta v četrtem razredu prav tako že zaključila letošnjo prvenstveno sezono. SŠZ/Posojilnica Celovec II je v skupini B s štirimi zmagami, dvema remijema in tremi porazi dosegla 25 točk in dobro četrto mesto.

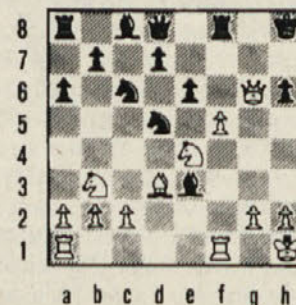
Turnir SPD »Bilka«

Na izredno močno zasedenem velikonočnem turnirju SPD Bilka (26 šahistov) je med odraslimi zmagal Karl Prezelj iz Sveč pred Xhelalom Hotijem in Alojzjem Gallobom, med mladinci pa Roman Weber. Za odlično organizacijo sta poskrbela Robert Hedenik in Rupert Reichmann.

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 26

Pachman – Lechtynsky / ČSSR 1968

Za napad na črnega kralja je beli žrtvoval figuro in razbil črno rokado, tako da ima črni še nerazvito damino krilo. Na potezi je beli, ki nadaljuje z napadom in koristi odprto f linijo in premoč na diagonali b1

– h7. Pot do zmage belega ni tako zapletena, da ne bi uživali ob analizi dinamične pozicije!

Rešitev štev. 25

Napad črnih figur se pričene s potezo 1...g5+ in po izsiljenem 2.fg5 sledi žrtev trdnjave, ki odpira črno poševnico e1 – h4 za matiranje 2...Th3+! 3.gh3 Df2 mat! Do istega cilja vodi tudi kombiniranje 1...Th3+! 2.gh3 Df2+ 3.Kg5 f6 mat! Tokrat se skromni črni f kmet pojavi v vlogi zmagovalca. Še en primer, da tudi v najtežjih trenutkih za šahovnico ne obupamo!